

VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Podpredsednik OZZ tov. Benko pripinja zvonce Rumi, najlepši kravi na razstavi v Križevcih. Krava je last Janeza Galundra iz Banovec.

Živinorejska razstava v Križevcih pri Ljutomeru PRIKAZ VELIKIH USPEHOV

Minuli četrtek je Kmetijska poslovna zveza iz Ljutomeru po večletnem premoru priredila v Križevcih pri Ljutomeru občinsko razstavo plemenske in pitane živine. Za letošnjo razstavo bi lahko rekli, da je bila močno demonstrativnega značaja. Na njej so kmetje, kmetijske zadruge ter vinogradniško gospodarstvo pokazali viden napredek pri živinoreji v zadnjih nekaj letih, zlasti pa pri pitanju in selekciji.

Na razstavi je strokovna komisija dodelila prvo nagrado — kravji zvonec — kravi RUMI, ki je last priznanega živinorejca Janeza Galundra iz Banovec, med plemenskimi telicami je bila najbolje ocenjena LISANA, last Mirka Skuhale iz Križevc, med razstavljenimi bikmi pa je komisija izbrala kot najboljšega LEGRA, last Jožeta Salamuna iz Lukavce. Tudi ostalo živino je komisija precej dobro ocenila. Med razstavljalci skupinsko pitane mlade goveje živine je komisija dodelila prvo mesto kmetijski zadrugi Veržej, ki se je poleg ostalih zadrug v tem oziru najbolj uveljavila.

Živinorejske razstave v Križevcih pa sta se poleg številnih živinorejcev in gostov udeležila tudi priznana slovenska živinorejska strokovnjaka inž. Erik Eiselt, direktor Veterinarskega zavoda pri Kmetijskem inštitutu Slovenije in inž. Jože Ferčej, referent za selekcijo pri omenjenem inštitutu. Oba sta se o razstavljeni živini pohvalno izražala. Inž. Jože Ferčej, ki je objavil rezultate, je med drugim poudaril, da se je kvaliteta živine v zadnjih nekaj letih na Murškem polju znatno zboljšala, pa tudi mlečnost se je presenetljivo povečala. Omenil pa je, da bi z boljšo prehrano lahko povečali odstotek maščobe v mleku. Poudaril je tudi, da je potrebno še nadalje posvetiti vso skrb selekciji, čeprav je že na precej visoki ravni. Pohvalil je tudi prizadevanje kmetijskih zadrug pri pitanju telet.

VISOKO ŠTEVILO IN KVALITETA

Med razstavljalci živine in prireditelji križevske razstave smo srečali ing. Franca Zdravca iz Veterinarskega zavoda iz M. Sobote, ki je na naša vprašanja, kako sodi o razstavi glede na ocenjevanje živine, odgovoril takole:

»Živinorejska razstava v Križevcih je organizirana po petih letih presledka. Po razstavljenih živalih in njihovih kva-

ocenjenih v I. razred 6, v II. razred 29, v III. razred pa le 14 krav. Vse te krave so tudi odlične mlekarice s povprečno letno proizvodnjo 3000 kg mleka, med njimi pa je tudi več takih, ki dajejo letno čez 4000 kg mleka.«

V čem je posebnost današnje razstave?

»Živinorejska razstava v Križevcih je prva v Pomurju, na kateri so poleg plemenskih živali razstavljeni tudi pitane živali živinorejcev-privatnikov in kmetijskih organizacij. Proizvodnja mladih pitanih bikcev je na tem področju sicer že tradicija, na današnji razstavi pa smo se lahko tudi prepričali o pravilnosti hranjenja razstavljenih živali. Posebno zadovoljiv napredek smo zasledili v ekipnem krmiljenju živine.«

O prirastku pitancev pa je inž. Zdravec povedal tole:

»V vseh pitališčih so povprečni prirastki zelo dobri. Pri mladih živalih je opaziti dnevni prirastek za 50 do 60 dkg, v poznejših mesecih pa za 80 do 90 dkg. Pri pitanih teletih težine čez 300 kg je dnevni prirastek okrog 1 kg. Pri dnevnih prirastkih je doslej pomemben uspeh posebnosti KZ Veržej.«

In kaj menite o živinorejski proizvodnji področja kmetijskih zadrug, ki danes razstavlja?

»Vzrejno področje KZ Veržej je prav gotovo po kvaliteti živine v Pomurju najboljši. Zelo lepe uspehe v živinorejski proizvodnji imata tudi KZ Križevci in KZ Ljutomer, medtem ko je potrebno v KZ Radoslavci opraviti še veliko dela.«

-ko, -rj

Inž. Franc Zdravec

litetah vidimo, da je dosežen v proizvodnji živine lep napredek. Krave in plemenska teleta so danes že mnogo bližja tistemu cilju, kot smo si ga pred leti postavili, saj je bilo danes od 49 razstavljenih krav

Ali na Bistrici nočejo nove šole?

O gradnji ne bi govorili, če šole ne bi potrebovali. Vse tri Bistrice štejejo okrog tri tisoč prebivalcev in imajo 450 šolsko-obveznih otrok. Danes je na Dolnji Bistrici manjša, staro šolsko poslopje, na Gornji Bistrici pa so že pred leti preuredili v šolo stavbo, ki ni bila namenjena za šolo. Poleg tega gostujejo z dvema učilnicama v zadržnem domu na Gornji Bistrici. Vse to je danes premalo, treba pa je računati, da bo z leti v vseh treh vaseh še več otrok. Vaščani vseh treh vasi to vidijo in večina potrebo po novi šoli pravilno ocenjuje. Zato so se odločili za gradnjo nove šole. Občinski ljudski odbor v Beltincih je akcijo podprl in obljubil tudi finančno pomoč.

Toda že takoj v začetku so se pričele težave. Kje naj stoji nova šola? Treba je gledati, da bo pri tem prav za vse tri vasi. Pojavila sta se dva predloga: šola naj bi stala na spodnjem koncu Srednje Bistrice, kjer je precejšnja šolska parcela, kar pa po mnenju nekaterih ni najboljši predlog, ker bi imeli otroci iz Gornje Bistrice nekoliko predaleč v šolo, pa tudi za učitelje, ki bi naj stanovali v sedanjem šolskem poslopju na Gornji Bistrici, ta kraj ni najbolj prikladen, ker bi bil nekoliko preveč oddaljen od učiteljskih stanovanj. Drugi predlog predvideva gradnjo na parceli Jožka Bedernjaka na Srednji Bistrici. S tem predlogom se strinjajo tako na Spod-

nji kot na Gornji Bistrici, ne strinja pa se lastnik parcele, kateremu ponujajo v zamenjavo okrog 500 metrov oddaljeno šolsko parcelo. Omenjeni lastnik parcele sodi, da je gradnja nove šole v Bistricah nujna, toda istočasno se mu je težko odločiti, da bi jo proti zamenjavi odstopil za gradnjo nove šole. Tudi ponudba, da bi dobil za svojo parcelo enkrat večji kos od omenjene šolske parcele — kar bi bilo tudi primerno, saj bi moral uničiti tudi del sadovnjaka — mu ne gre v račun. Sodi, da se tej zamenjavi protivi tudi nekateri sosed, ki se boje, da bi jim otroci povzročali škodo v sadovnjakih.

Z gradnjo nove šole imajo baje na Bistricah že precej izkušnje. Pravijo, da bi pred leti lahko preuredili v šolo sedanji zadržni dom na Srednji Bistrici. Takrat bi dobili tudi denar za to. Toda zaradi nespoznane in zaradi upiranja posameznikov do tega nikoli ni prišlo. Danes ve vsak vaščan presoditi, ali so takrat storili prav ali ne. Zato je akcija za gradnjo nove šole toliko bolj resna in vredna preudarka. »Zdaj, ali pa nikoli!« Tako pravijo Bistričani, kajti oktobra bi morali že pričeti z pripravami za gradnjo, tik pred tem pa še niso razčistili vprašanja, kje naj stoji nova šola.

Juš Makovec

Na jutrišnjem zasedanju OLO obravnava o gospodarjenju

PREMALO SREDSTEV ZA SKLADE OBRATNIH SREDSTEV

Podatki o gospodarjenju v prvem polletju kažejo, da se je naše gospodarstvo močno približalo v posameznih postavkah republiškega povprečju. Letos prvič tudi večji poudarek na negospodarskih investicijah. O gospodarjenju v prvem polletju bodo razpravljali na jutrišnjem zasedanju okraj. ljudskega odbora.

Pomemben razvoj gospodarstva je bil v prvem polletju dosežen zaradi boljšega izkoriščanja kapacitet ter dobre oskrbe industrijskih in obrtnih obratov z reprodukcijskim materialom. Po uspehih glede dosežene proizvodnje v prvem polletju je moč soditi, da bo planirani obseg letne proizvodnje ob koncu leta presežen. Tudi prve ocene letine v kmetijstvu kažejo ugodno sliko, v gradbeništvu pa se je vrednost gradenj v primerjavi z lanskim letom skoraj podvojila. Po podatkih Narodne banke se je povečal družbeni bruto-produkt skoraj za 38 odst.

Povsod, v vseh proizvodnih panogah se je proizvodnja močno povečala in skoraj dosegla republiško povprečje. Povečanje proizvodnje je tem bolj pomembno, ker ne izvira iz proizvodnje novih industrijskih ali večjih obrtnih obratov, temveč največ iz primernejšega in vzpodbudnejšega razdeljevanja osebnih dohodkov, kar je povečalo produktivnost dela. Ob tem, da se je proizvodnja povečala glede na lansko prvo polletje za 20,8

odst., povprečno število zaposlenih pa za 11,8 odst., lahko sklepamo, da se je proizvodnost dela povečala za 8, v republiškem merilu pa za 10 odstotkov.

Podobno kot v vsej državi, se je tudi v našem okraju letos močno povečala notranja potrošnja, zlasti investicijska potrošnja v osnovna sredstva, ki znaša 1,5 milijarde dinarjev, to je za polovico več kot lani v prvih šestih mesecih. Pri tem so se negospodarske investicije močneje povečale kot gospodarske. Vzporedno s tem je bila v prvem polletju vrednost zgrajenih objektov skoraj za 100 odst. večja kot lani.

Tudi skupni denarni dohodki prebivalstva so se v primerjavi z lanskim letom povečali skoraj za četrtino, povečali pa so se predvsem dohodki zaposlenih. Ob primerjavi izdatkov z dohodki ugotavljamo,

da se je realna osebna potrošnja v prvem polletju povečala v našem okraju za 10 odst. in se s tem močno približala predvidevanju družbenega plana za letošnje leto.

Investicijska potrošnja je v prvih šestih mesecih bila nižja kot je bilo predvideno z okrajnim družbenim planom. To predvsem zaradi pomaujanja finančnih sredstev. Nasprotno pa so gospodarske organizacije porabile mnogo več lastnih sredstev za vlaganje v osnovna sredstva, kot je bilo to predvideno z družbenim planom. Prav zaradi tega so podjetja dajala nekoliko manj sredstev za sklade obratnih sredstev in so omogočale rdnno poslovanje z najemanjem posojil. Z ukrepom za omejevanje financiranja obratnih sredstev s krediti gre predvsem za utrjevanje finančne discipline gospodarskih organizacij in formiranje obratnih sredstev prvenstveno iz sredstev gospodarskih organizacij. Kaže, da bi morali predvsem kolektivi kot tudi občinski organi posvetiti temu vprašanju že v prvem polletju večjo pozornost.

Lovska koča pri Negovskem jezeru (Foto: J. Stolnik)

DOM

LJUDSKE TEHNIKE

Te dni so pričeli v Lendavi na Kolodvorski cesti z gradnjo Doma Ljudske tehnike. Gradnjo pripravlja Ljudska tehnika v Lendavi, ki sodi med najbolj aktivne v Pomurju že dalj časa. Poleg tega bodo zgradili tudi primerne avtobusne garaže, kakor tudi garaže za svoje avtomobile. Pri garažah naj bi bila še mala servisna delavnica, katere bi se posluževali v prvi vrsti člani Ljudske tehnike. Računajo, da bodo pri gradnji pomagali tudi delovni kolektivi, saj vlada za novogradnjo med Lendavčani precejšnje zanimanje.

V okviru društva Ljudske deluje več sekcij kakor tudi industrijsko društvo LT »Plavnik« v Turnišču. Podobno društvo nameravajo ustanoviti tudi v lendavski »Mehaniki«.

PETROVSKO-SALOVSKA OBCINA
ELEKTRIFICIRANA

V Salovcih so v nedeljo proslavili zaključek elektrifikacije v petrovsko-salovski občini. Na slavnosti, kateri je prisostvovalo preko 1000 ljudi, je govoril predsednik občinskega ljudskega odbora Koloman Korpič. Poudaril je, da so v dvoletnem obdobju — tako dolgo je potekala elektrifikacija obmejnih krajev — omogočili z obširnimi omrežjem razsvetljavo okoli 1400 domovom, za kar so porabili 250 milijonov dinarjev. Treba pa je omeniti, da so pri urejanju daljnovodov in ostalega omrežja pokazala precej podpore tudi nekatera podjetja, kakor na primer Elektro Maribor-okolica, ki je prispevalo precej sredstev.

Na nedeljski slavnosti so nato navzoči sledili obširnemu kulturnemu programu. Sodelovala je godba, recitatorji ter pionirska folklorna skupina.

SEJA OBLO LENDA

Na zadnji skupni seji obeh zborov Oblo Lendava, ki je bila pretekli četrtek, so odborniki poslušali poročilo sodnika za prekrške in poročilo sveta za socialno varstvo, ki je v podrobnosti obdelalo vprašanje alkoholizma v občini. S tem v zvezi so odborniki posvetili tudi precej razprave problemu Ciganov, ki jih je v občini Lendava 114, neradi pa se vključujejo v delovna razmerja. Odborniki so se na skupni seji tudi močno zavzemali za ostrejšo ukrepe proti kršenju cestno-prometnih predpisov, proti šušmarjem in proti točenju alkohola brez potrebnega dovoljenja.

Po končani skupni seji so odborniki na ločenih sejah sprejemali razne odloke, med njimi odlok o agrotehničnem minimumu za pridelovanje pšenice, odlok o agrotehničnem minimumu za pridelovanje živinske krme in odlok o vskladitvi predpisov Oblo Lendava s temeljnimi zakonom. Ker bo odlok o agrotehničnem minimumu začel veljati, bodo kmetijske zadruge v kratkem sklicale sestanke zadržnikov, na katerih bodo ljudem pojasnili vsebino odloka.

PLENUM OBCINSKEGA KOMITEJA LMS
V MURSKI SOBOTI

Pred dnevi je v Murski Soboti zasedal plenum občinskega komiteja LMS. Ob tej priložnosti so uvodoma poročali o doseganem delu ter uspehih. Poudarili so, da so v letošnjem letu ustanovili v soboški občini še 10 mladinskih aktivov z 865 člani. Nove organizacije so ustanovili predvsem po vaseh. Tako je sedaj v 107 mladinskih aktivih vključenih 3457 mladincev in mladink, kar je vsekakor precej, vendar so sklenili, da bodo z vključevanjem novih članov še nadaljevali. Ugotovili pa so tudi, da mladina vse bolj sodeluje tudi v delavskem in družbenem upravljanju. V organizacije SZDL se je vključilo letos že preko 600 mladincev, v ZK pa 61 mladincev in mladink.

Na plenumu so ob koncu razrešili dolžnosti dosedanjega predsednika občinskega komiteja LMS Franca Cagranca, za novega predsednika pa so imenovali Petra Gumilarja, za sekretarja pa Janeza Kučana.

PREDLOG — ZA 700 MILIJONOV INVESTICIJ
ZA RADENCO

Na zadnji seji UO Gostinske zbornice v Murski Soboti so ugotovili, da so gostin. podj. socialist. sektorja v letošnjem prvem polletju dobro gospodarila, saj so dosegla za okrog 135 milijonov prometa ali za 35 odst. več kakor lani v istem razdobju. Od te vsote je namenjeno za sklade 7 milijonov din sredstev ali za 4-krat več kakor lani v prvem polletju. Ta uspeh pripisujejo novemu načinu nagrajevanja po učinku, ki je že uvedeno v vseh gostinskih podjetjih socialističnega sektorja. UO Gostinske zbornice pa je kritiziral stanje v nekaterih gostiščih, kakor na primer v Petrovcih in Lutvercih, kjer imajo še vedno v obratih socialističnega sektorja privatne kuhinje. Z odobravanjem pa so sprejeli sklep o združitvi nekaterih gostinskih obratov v radgonski občini.

Poleg tega so na seji UO Gostinske zbornice razpravljali tudi o predlogih za investicije v gostinstvu za naslednjih pet let. Za radgonsko občino so predlagali 812 milijonov dinarjev, od tega samo za Radence 697 milijonov dinarjev (za gradnjo dveh objektov pri terapiji, kopalnega bazena, garaže in pralnice). Poleg tega nameravajo v prihodnjih petih letih urediti eno zidanico na Kapeli, ki bi naj bila namenjena predvsem za turiste, pri negovskem ribniku pa zgraditi novo gostišče. Za mursko-soboško občino so predlagali 232 milijonov dinarjev, za ljutomersko pa 22 milijonov dinarjev (za ureditev izletniške točke na Jeruzalemu in nekaterih gostišč). Sledijo občine Petrovci, Lendava (za novo gostišče v Lendavskih goricah) in Beltinci.

PRED TEDNOM BORBE PROTI TUBERKULOZI
V POMURJU

V ponedeljek so imeli pri Okrajnem odboru RK v Murski Soboti razširjeno sejo komisije za borbo proti tuberkulozi. Na seji je dr. Ivan Amon uvodoma seznanil navzoče s problemi tuberkuloze v našem okraju ter o nadaljnjem zdravljenju bolnikov na domu. Za tem so se pomenili še o pripravah na »Teden borbe proti tuberkulozi«, ki bo od 18. do 25. septembra ter zadali naloge občinskemu odboru RK in njihovim komisijam v tem tednu. Občinski odbori pa bodo v tem tednu organizirali razširjene seje komisij ter se pomenili o programu dela.

RAZPRAVE O AGROTEHNIČNEM MINIMUMU
V MURSKI SOBOTI

Na večeršnjem posvetovanju občinskega ljudskega odbora s predstavniki kmetijskih združenj v Murski Soboti so razpravljali predvsem o izvajanju novih agrotehničnih ukrepov in pripravah na jesensko setev v pogodbenem sodelovanju. Ob tej priložnosti so pooblastili kmetijske zadruge, da popisajo na svojih območjih vse površine, ki jih je zajel novi odlok o agrotehničnem minimumu ter hkrati tudi kulture, katere nameravajo kmetje na teh parcelah sejati. Zbrale pa bodo tudi podatke o združnih uslugah, ki bodo na teh površinah potrebne.

SESTANEK ŠOLSKEGA KOMITEJA ZKS NA SK S
V RAKICANU

Minulo soboto se je sestel šolski komitej ZKS na oddelku za odrasle v Srednji kmetijski šoli v Rakicanu. Sestanku sta prisostvovala tudi organizacijski sekretar OK ZKS Ivan Grimšič in predsednik OZZ Stefan Antalič. Na seji so razpravljali o organizacijsko-kadrovskih zadevah, o ideološkem in političnem delu, o šolskih in razrednih skupnostih in pripravah na letno konferenco. Pomenili so se tudi o predkonferenčnih sestankih. Tak sestanek so imeli doslej v a) oddelku, kjer so svečano sprejeli v Zvezo komunistov še zadnjih 6 slušateljev. Na seji so tudi sklenili, da bodo prirejali tedenske seminarje in ideološko-politični študij.

Ob komunalni dejavnosti v soboški občini

Komu več?

Letos je komunalna dejavnost v soboški občini precej živahna: v Fokovcih in Beznovcih so pričeli graditi mostove, podobne gradnje pripravljajo še v Matjaševcih, dočim bodo v Rakicanu in v Mačkovcih mostove popravili. Doslej so popravili dva manjša mosta tudi v Vidoncih, za Kovačevce pa so nabavili nove propustne cevi. Tik pred dograditvijo je mrtvašnica v Veščici, gradijo pa mrtvašnice še na Cankovi in v Murskih Crncih. Za podobne objekte so pripravili ves gradbeni material v Večeslavcih, Pertoči in Ropoči, primanjkuje jim le cement. V surovem stanju bodo letos dogradili tudi pordašinsko mrtvašnico. V več krajih so uredili tudi cestno razsvetljavo, v Murskih Petrovcih in v Vanča vesi pa so pripravili za cestno razsvetljavo material, dočim so v Rakicanu namestili še nekaj novih luči. Na območju soboške občine ima cestno razsvetljavo že 25 krajev.

Letos z dokajšnjim uspehom razširjajo cestnice na cesti Sebeborci — Andrejci — Ivanovci — Kančevci. Krajevna odbora v Andrejcih in v Ivanovcih sta se za to delo zelo zavzela. Tudi Sebeborčani se niso odrekli pomoči glede prostovoljnega dela, nekoliko manj pa so se zavzemali za ureditev ceste vaščani Kančevci, čeprav teče na njihovem območju najdaljši del ceste. Po letošnjih uspehih sodeč, bo moč že pri-

hodnje leto uvesti na omenjeni cesti avtobusno progo, kar je že stara želja prebivalstva. Te dni dokončujejo tudi cesto Serdica — Ocenje, kjer so vsa ne-kvalificirana dela opravili prebivalci s prostovoljnimi delom.

V soboški občini je namenjenih za komunalno dejavnost za vasi 1,5 odst. vplačane kmečke doklade. Glede na finansiranje komunalne dejavnosti pa so posamezni kraji med seboj v neenakem položaju. V nižinskih krajih, kjer imajo sorazmerno boljše urejene ceste kot v hribovitih predelih, dajejo krajevni odbori iz leta v leto več sredstev za gradnjo raznih vaških domov itd., dočim v nekaterih krajih po Gorickem nimajo dovolj niti za najnujnejša popravila cest. Navadno so v nižinskih vaseh tudi močnejši davkoplačevalci, kar vpliva na obseg sredstev, ki jih prejmejo krajevni odbori za svojo komunalno dejavnost. Zato so letos v soboški občini dodelili nekaterim krajem kot so Bokrački, Krnoi, Bukovnica, Kramarovi, Mačkovci nekoliko več sredstev kot pa znaša 1,5-odstotna doklada.

Pri vseh komunalnih delih na podeželju je velikega pomena prostovoljno delo vaščanov. Ugotavljajo pa, da so pripravljene opravljati prebivalci te nekatera prostovoljna dela. Tako na pr. ni težko organizirati prostovoljnega dela za gradnjo vaških domov, za ureditev cestne razsvetljave, skratka, za

objekte, pri katerih lahko trdimmo, da so plod samoiniciative prebivalstva. Popravila cest pa so za prebivalce marsikateri vasi v bistvu še vedno stari in preživeli skuluki, zato je tudi odziv pri takih delih slab. V mnogih krajih opravljajo nekatera dela pri popravilu cest — kot na pr. razmetavanje gramoza — žene in otroci, ki niso večji tega dela. Ob tem pa je potrebno poudariti tudi to, da je v soboški občini iz leta v leto manj sezonskih delavcev, kar se odraža ponekod celo v pomanjkanju delovne sile na kmečkih gospodarstvih.

Vsekakor je za komunalno dejavnost v soboški občini pozitivno to, da upošteva pri razdeljevanju sredstev za komunalno dvojna merila.

NOVA STANOVANJA
V RADGONSK OBČINI

V radgonski občini bodo v kratkem dogradili 23 družinskih stanovanj. Pravkar namerič končujejo z gradnjo dveh novih blokov v Radgoni, katerih investitorja sta Opekarni ter »Elrad« skupno z nekaterimi drugimi obrati. H koncu pa gre tudi gradnja 7-stanovanjskega bloka v Radencih, katerega investitor je Zdravilišče Radenska Slatina. Razen tega pa bodo v Radgoni začeli v kratkem graditi še tri stanovanjske objekte s 25 družinskimi stanovanji.

Med finančnimi težavami

Podjetje »Vrba«-pletarstvo in lesna galanterija v Murski Soboti že precej časa preživlja hudo krizo. Ta kriza se kaže pri podjetju v različnih oblikah in tudi vzrokov za njo je mnogo.

Kjer koli začnemo poročilo o tem podjetju, povsod se kažejo slabosti kolektiva. Skoraj polovica delavcev ne kaže posebno velikega zanimanja do gospodarjenja v podjetju, saj je njihov osnovni vir dohodka kmetijstvo. Tudi odnosi v delovnem kolektivu so slabi, saj so med vodstvom in delavci stalna trenja. Vse to pa se zrceli tudi v slabem gospodarjenju, ki ga nesposobno vodstvo ne more izboljšati.

Osnovna sredstva podjetja so že odslužila, zato ni mogoče govoriti o popolnem izkoriščanju kapacitet. 80 odstotkov vseh del je normiranih, toda te norme nas spominjajo na nekdanji obrtniški sistem delitve dela in niso posebno vzpodbudne. Tako prav nič ne preseneča, da podjetje ni doseglo

niti proizvodnega niti finančnega plana.

Največjo oviro v nemotnem poslovanju podjetja predstavljajo prekomerne zaloge blaga in to predosem polizdelkov. Tako so te zaloge ob letošnjem polletju že izdatno prešle čez 10 milijonov dinarjev, kar je za podjetje, ki ima le za malenkost večji obratni kredit, že zelo velika vsota. Podjetje ima sicer pri banki kredit za zalogo, toda ta kredit je že v celoti zapadel v odplačilo. Ker pa podjetje ni uspelo zmanjšati prekomernih zalog, je zaprosilo za dopolnilni kredit. To prošnjo za dopolnilni kredit so pri »Vrbici« prav v času zastoja proizvodnje utemeljili tako: »zaradi tega povečane proizvodnje...« S tako prošnjo pa je vodstvo spet oskalo mimo, saj najemanje kredita pod takimi pogoji za podjetje ne more biti rentabilno.

Vzroka, zakaj podjetje ne more prodati svojih izdelkov, sta lahko samo dva: slaba kvaliteta izdelkov ali nekonkurenčne cene. Iz te slepe ulice

bo našlo podjetje edini izhod tako, da cene ustrezno usoglasi razmeram na trgu.

O usodi »Vrbe« so pred kratkim razpravljali tudi na seji Obč. ljud. odbora Murska Soboti. Predlagali so, naj se »Vrba« združi z Mizariskim podjetjem »Ledava«, kar bo prav gotovo rešilo »Vrbo« resnih finančnih težav.

Osnova namakal-nega sistema

Nedaleč od Vidma že več tednov zajezujejo dolino Blaguškega potoka. Z novim 8-metrskim jezom bodo napravili v dolini veliko akumulacijsko jezero, v katerem se bo lahko zbralo tudi do 375 tisoč kubičnih metrov vode. Ta pregrada, ki je predvidena že v vodnogospodarski osnovi za Ščavnico, ki je bila izdelana že leta 1953, pa nima namena samo, da bi zadržala ob nalih obilico vode, ampak bo služila tudi za namakalni sistem. Predvideno je, da bo s to vodo moč namakati od 120 do 400 hektarov površin ob Blaguškem potoku in Ščavnici.

Kakor nam je povedal zvezni ljudski poslanec Ivan Kreft, ki že več tednov neurtudno sodeluje pri gradnji jezov, bo novi namakalni sistem delal s pomočjo elektrike in to v sistemu umetnega dežja. Tako bo moč pognati po velikih ceveh v sekundi kubični meter vode, seveda samo takrat, ko se bo pokazala potreba. Sredstva so v glavnem zagotovljena. Tako bo nova zajezja dograjena verjetno že do 29. novembra. S tem pa bo opravljen tudi prvi korak melioracijske dejavnosti na tem območju.

NEKAJ ZANIMIVOSTI

Z zagrebškega volesajma

Letošnji Zagrebški volesajm, ki je bil odprt minulo soboto, je po številu razstavljajcev kakor tudi po razstavni prostoru še večji od lanskega, jubilejnega. Zlasti se je povečalo število domačih razstavljajcev in sicer na 798, kar je za 39 več kot lani. Poleg tega pa sodelujejo na sejmu tudi razstavljajci iz 29 držav.

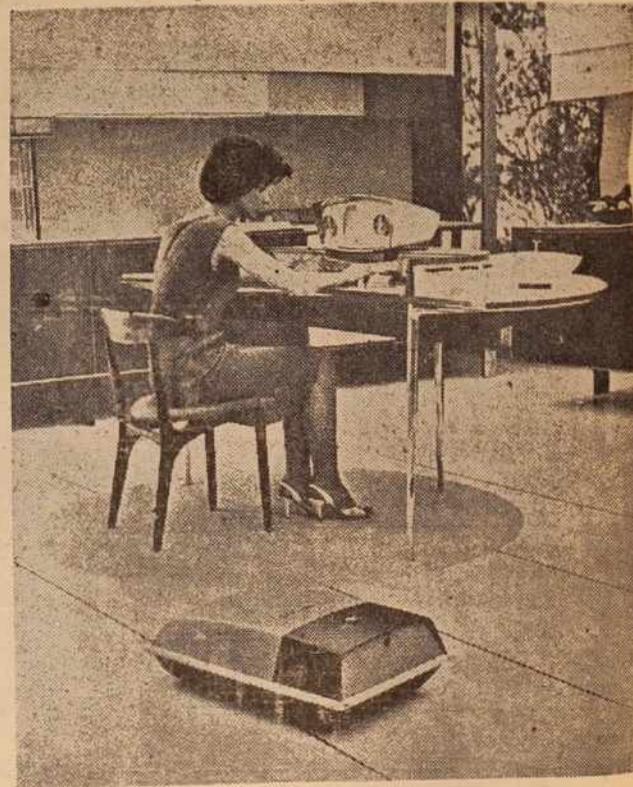
Med številnimi razstavljenimi proizvodi brez dvoma najbolj pritegnje pozornost nekateri noviteta inozemskih razstavljajcev. Tako si bodo jugoslovanski obiskovalci tudi lahko prvi ogledali turbinski reaktivni čoln »Dewty«, ki se premika s pomočjo curka vode in ker pod njim ni vrljakov in ne krmila, se lahko uporablja tudi na je nekoliko centimetrov globoki vodi. Enako je prvi jugoslovanski javnosti prikazan kombajn za krompir. S tem kombajnom znamke »Massey Ferguson 718« lahko štirje ljudje v enemu dnevu izkopljejo in poberejo 3 ha krompirja in to brez vsakih odpadkov. Kombajn je primeren za uporabo tudi na vlažnih tleh.

V amerškem paviljonu pa pritegnje največjo pozornost kompleten servis za generalno popravilo avtomobilov. Servis se sestoji iz 11 glavnih strojev na električni pogon, ki lahko v najkrajšem času ugotovijo napako in jih večinoma lahko tudi takoj popravijo. Novost, ki bi zlasti privlačna za lastnike motornih vozil.

Edinstvena noviteta letošnjega jesenskega zagrebškega volesajma pa je Kruppov atomski reaktor. V nemškem paviljonu je 7-m visoki model tega reaktorja, ki zaradi svojih posebnih keramičnih elementov lahko dela s temperaturo 2000 stopinj Celzija in je tako prvi reaktor visoke temperature na svetu ter zaradi izredno dobrega izkoriščanja goriva omogoča ekonomično proizvodnjo električne energije.

Tudi naša podjetja so s širokim izborom postregla z marsikaterimi zanimivimi in za naš gospodarski razvoj neobhodno potrebnimi novimi proizvodi, ki ne vzbujajo samo pozornosti poslušalnih ljudi, temveč tudi naširnega kroga obiskovalcev.

NA SLIKI: Cudežna avtomatizirana kuhinja v amerškem paviljonu

TO IN ONO O SOBOŠKI KOMUNALI

Letos niso nadaljevali z urejanjem soboških cestnic zaradi pričetka del na kanalizaciji in vodovodu. Pač pa so navozili gramoz na vse soboške ceste, ki niso tlakovane ali asfaltirane.

Pred kratkim je bila dokončno urejena Gregoričeva ulica z iztopom na Lendarško cesto, kar je precejšnjo pridobitev za prebivalce v omenjeni ulici.

Letos so na vseh bolj prometnih ulicah namestili odgovarjajoče prometne znake. Urejena sta tudi dva prehoda za pešce in sicer na Titovi cesti.

odločnega kanala, od gimnazije do Severjeve ulice pa je bil v dolžini 85 m položen nov robnik in urejen pločnik pred športnim stadionom.

Tudi letos je opravilo skrajnjejo mostnih ulic to, da mestna komuna nima na razpolago dveh primeranih vodnjakov. Zato tudi niso škropili vseh ulic, ki so za škropiljenje predvidene.

Ularna razsvetljava je bila urejena v Žitni ulici, v ulici Daneta Sumenjakova in ulici Juša Kramarja. Cestno razsvetljavo v Ciril Metodovi ulici, Severjevi in v Vrazovi ulici bo uredil DES na lastne stroške. Kljub dogovoru DES stroje obljube še ni izpolnil.

PRESEDNIK TITO NA POTI V NEW YORK

Jugoslovenska delegacija na 15. zasedanju Generalne skupščine OZN na čelu s predsednikom republike Josipom Brozom Titom je v torek potovala iz Beograda skozi Zagreb in Ljubljano v Francijo, od koder bo nadaljevala pot v New York. V delegaciji so še državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović, generalni tajnik predsednika republike Leo Mates in pomočnik državnega tajnika za zunanje zadeve Josip Djerđja. V New Yorku se bo delegaciji pridružil kot član tudi stalni predstavnik FLRJ v OZN veleposlanik Dobrovoje Vidič.

Petnajsto zasedanje Generalne skupščine Združenih narodov se bo te dni začelo v zelo poslabšanem mednarodnem položaju zaradi izjavalovljene konference na vrhu v Parizu. O tem poslabšanem položaju govori izjave odgovornih državnikov po svetu. Govorijo pa o tem tudi dejstva. Eden izmed teh problemov je brez dvoma kolonialno vprašanje, ki se v vsej svoji zapletenosti postavlja ne samo pred Združene narode, ampak pred vse človeštvo. Ni pa dvoma, da bo izredna pozornost na zasedanju Generalne skupščine posvečena tudi razorožitvi, saj je v tem vprašanju ključ do reševanja vseh pomembnih problemov sedanjosti.

Zato ni naključje, da se je toliko šefov držav in vlad odločilo, da bodo osebno vodili delegacije na petnajstem zasedanju Generalne skupščine. Se nikoli prej se ni zbralo na sedežu OZN toliko najvišjih državnikov sveta hkrati. Katera pobuda je pripravila toliko najvišjih predstavnikov držav, da so se odpravili na pot v New York? Za našo državo je najboljši odgovor na to vprašanje dal predsednik Tito, ko je v izjavi pred odhodom v New York dejal:

»V skladu z dosedanjimi napori vlade Federativne ljudske republike Jugoslavije, da zlasti prek OZN čim več prispeva k ohranitvi miru in ublažitvi

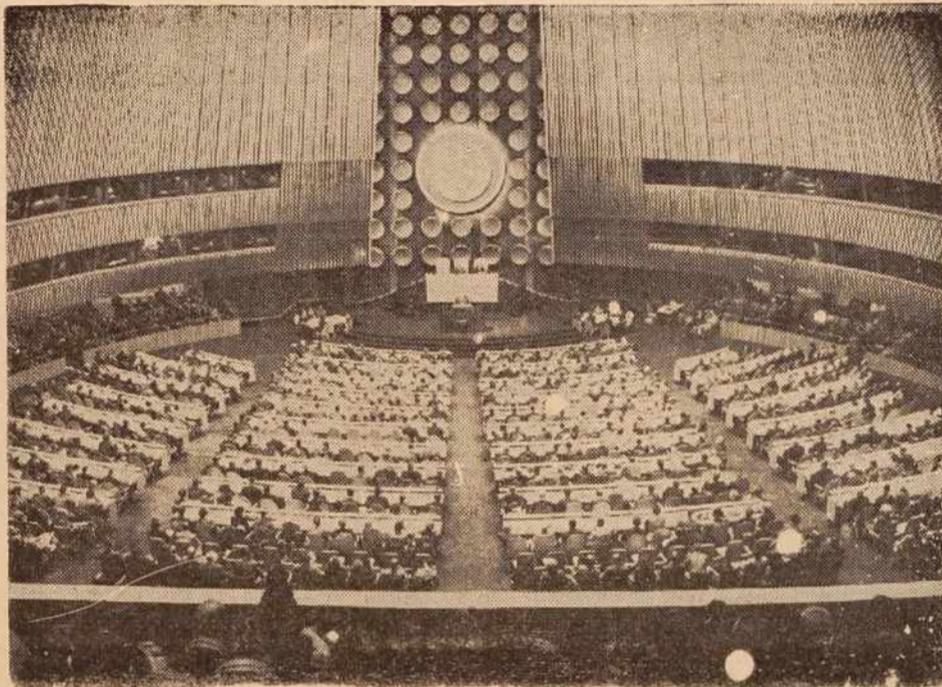
šanje, vprašanje razorožitve in druga, sodimo, da je nujno in zelo važno, da na tem petnajstem zasedanju sodeluje čim več šefov držav.

Sodim, da bo koristno, da na čelu svojih delegacij sodelujejo prijateljskih afriških in azijskih držav, s katerimi smo se izčrpano posvetovali, preden je bilo sklenjeno, da gremo na petnajsto zasedanje OZN. Mislimo, da bo ob tej priložnosti moč izmenjati mnenja ne samo s šefi neangaziranih držav, ampak tudi z drugimi.

Glede na to menim, da je petnajsto zasedanje Generalne

skupščine zelo važno za nadaljnji razvoj mednarodnih odnosov in ohranitev miru. Ne glede na zelo skaljen in težaven mednarodni položaj, pričakujem pozitivne rezultate od sestanka v New Yorku.

Prisrčno slovo od predsednika republike v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani je dokaz, da se vsi naši narodi strinjajo z njegovo potjo. Tako se tudi strinja ves miroljubni svet. Naše želje in naše nade bodo spremljale Tita pri vseh njegovih prizadevanjih, da skupaj z drugimi državniki sveta reši človeštvo najhujše more, ki ga tlači — strahu pred vojno.

Pogled na dvorano, kjer zaseda Generalna skupščina

PRITISK MONOPOLOV

Med arabskim svetom je močno odjeknila novica, da so tuje petrolejske družbe znižale cene surove nafte na Srednjem vzhodu. Kmalu so tudi ugotovili, proti komu je naperjena ukrep. Znano je, da je gospodarstvo arabskih dežel — Iraka, Saudske Arabije, Kuvaite in Katara — v celoti odvisno od dohodkov petroleja. Zato utegne imeti vsaka sprememba navzdol tudi močan vpliv nanj. Znano je tudi, da te dežele nimajo v bistvu pravega vpliva na politiko samih magnatov, ker so po pogodbi vezane samo na določeni odstotek čistega dobička in nič več.

Kakor piše dopisnik Tanjuga, so predstavniki tujih družb navedli za svojo odločitev dva razloga:

- občutno povečanje pri obsegu proizvodnje in
- pojav ZSSR kot konkurenta na mednarodnem tržišču.

Cemu ne zmanjšajo proizvodnje, če je ponudba prerasla popraševanje? Tako se je pred dnevi vprašal nek arabski izvedenec. Glede SZ je vsem znano, da njena proizvodnja, posebno pa še konkurenca na trgu, ni tako velika in torej tudi ne more povzročiti resnih sprememb.

Arabski izvedenci poudarjajo, da se znižanje cen čuti o proračunu posameznih vlad, nikakor pa ne pri dobičku družb. Dobiček družb se je namreč ukvarjajo tudi s pridelavo surove nafte in plasirajo na tržišču tudi končne izdelke. Zato sklep o znižanju cen nafte koristi samo družbam, deželam-proizvajalcem pa ne.

Tako je spet prišel na dan stari spor o tem, kakšen naj bo odstotek dobička med

družbami in deželami, ki so jim dale proizvedeno nafto v zakup. Tu torej ne gre samo za ceno nafte, temveč tudi za dobiček petrolejskih družb in njihov dobiček od končnih izdelkov. V Iraku na zunaj velja pri delitvi čistega dobička razmerje 50:50. Če pa upoštevamo še dobiček v zvezi s finalnimi izdelki, pa 70:30 v korist družbe, kajti po pogodbi velja razdelitev dobička samo — za proizvodnjo surove nafte.

Arabske dežele so že sklicale posvetovalne o problemu nafte v Bagdadu. Sodelovala bo tudi Venezuela. Ze sedaj sodijo, da bodo odločno nastopile proti samovoljni monopolov ter se skušale domeni o skupnih izdelkih. O tem so se menili tudi na prvi petrolejski konferenci aprila lani v Kairu. Ze tedaj so se ob navzočnosti predstavnikov družb in venezuelske vlade odločile, da bo treba zvišati delež držav pri delitvi čistega dobička, izvršiti integracijo petrolejske industrije v arabskem svetu in ustanoviti nacionalne petrolejske družbe.

Ze ti sklepi jasno govore o težnjah arabskih dežel. Arabski svet želi odpraviti stare oblike in odnosih do petrolejskih družb. Najjasnejši dokaz nudijo posvetovalja med predstavniki iraške vlade in iraško petrolejsko družbo. Ta se namreč ne dotikajo že mesece samo nove razdelitve dobička, temveč tudi drugih vprašanj same proizvodnje in perspektiv.

Tik pred drugo petrolejsko konferenco arabskih dežel, ki bo prihodnji mesec v Bejrutu, se odnos med arabskimi deželami in petrolejskimi družbami zaostruje. Kaže, da so se vlade teh dežel odločile za temeljito spremembo teh pogojev.

OD TEDNA DO TEDNA

JUGOSLOVANSKA PROTESTNA NOTA ALBANIJI

BEograd — Državni sekretariat za zunanje zadeve FLRJ je 9. tega meseca izročil albanskemu odpravniku poslov v Beogradu protestno noto zaradi sovražne politike albanske vlade do Jugoslavije. Napadi na jugoslovensko politiko so se zadnje čase posebno močno okrepili. Nota navaja celoten potek jugoslovensko-albanskih odnosov, posebno zgodovinska dejstva, kako je Jugoslavija pomagala Albaniji v boju proti fašizmu in pri izvedbi socialistične revolucije.

V protijugoslovenski gonji sodelujejo najvišji albanski voditelji in pri tem uporabljajo grobe izraze ter obklevanje. Albanska vlada tudi skuša organizirati diverzantske akcije na jugoslovenskem ozemlju. Lani so jugoslovenski varnostni organi zaprli 50 tih ljudi, letos pa 24. Posledne skupine naj bi na jugoslovenskem ozemlju organizirale sovistično gibanje.

KOMPROMIS?

RIO DE JANEIRO — Po poročilu tujih dopisnikov so na gospodarski konferenci latinskoameriških dežel in ZDA dosegli neke vrste kompromis med Eisenhowerjevimi načrtom omenjene gospodarske pomoči ter zahtevam latinskoameriških dežel, ki zahtevajo vse večja finančna sredstva Latinski Ameriki in skupne dolgoročne načrte za gospodarski razvoj. Sodiijo, da bo zaključna deklaracija obsegala ene in druge elemente.

Po sklepi konference bodo ustanovili posebni sklad za socialni razvoj, v katerega bodo vključili tudi 500 milijonov dolarjev, ki so jih ponudile ZDA. Na drugi strani bo konferenca pripravila, naj čim prej zajamčijo dodatna sredstva za financiranje osnovnega razvoja gospodarstva in industrije v Latinski Ameriki, pri čemer so vzel v poštev znan načrt vsameriške operacije brazilskega predsednika Kubitčka.

NEPORAVNANI SPOR

Madžarske oblasti in Partija si prizadevata, da bi odstranili trenja med člani madžarskih zadrug na skoraj povsem kolektivizirani vasi. Gre za spore, ki jih lahko vsak dan ugotovite med Petrom Kovacem in Janosem Kisom, dveh sosedov iz katere koli madžarske vasi, in ki presegajo meje navadnih malih obračunov. Prvi je namreč bivši dninar in hlapec, ki že dolgo dela v zadrugi, drugi pa je srednjeveliki posestnik, ki se je vključil v zadrugo šele v zadnjih dveh letih.

Tanjugov dopisnik na Madžarskem piše, da oba danes žanjeta na isti njivi in jesta kruh iz čista iste žitnice. Toda medsebojne obtožbe ne ponehajo. Partijski časnik »Nep Szabade« je izvedel pred nedavnim obširno anketo o tem, s samim problemom pa se ukvarja tudi organ Partije »Partelete«. Ugotovili so, da so trenja med starimi in novimi, med nekdanjimi hlapci in kmeti, velika. Peter sodi med 170.000 tistih, ki že dolgo delajo v zadrugi, Janos pa med 700.000 tistih, ki so se pridružili šele včeraj.

»Kaj nam bodo Janos in podobni? On je svoj čas komandiral na vasi, pa bi rad tudi v zadrugi! Tako govori Peter.

»Ali naj delam skupno s Petrom, ki jo bil vse svoje življenje goj in bos?« se jezi Janos.

»Janos je prinesel mnogo zemlje v zadrugo, pa naj jo sedaj tudi obdeluje,« pravi Peter, Janos pa pristavlja: »Jaz sem pripeljal živino, Peter pa motiko. Naj se sedaj to vidi pri plačilu.«

»Janos ima kulaško kri, sedaj samo tankizira,« trdi Peter.

To niso več samo problemi materialne narave, katere so vse doslej smatrali za najbistvenejše za pravičen in zdrav razvoj zadrugištva. Do-

TELEGRAMI

— V Beograd je prispel na osemindnevni uradni obisk norveški zunanji minister Cappelen kot gost Zveznega izvršnega sveta. (Tanjug)

— V južnoafriškimi uniji se je v ponedeljek pričel proces proti 53-letnemu farmerju Davidu Prattu, ki je lani na kmetijskih razstavi skušal ubiti znanega rasista, bivšega premiera Verwoerda. (Reuter)

— Član odbora nacionalne enotnosti in guverner Ankare general Bastug se je smrtno ponesrečil z avtomobilom. Ob tej priložnosti je bil tudi laže ranjen član odbora nacionalne enotnosti Ozkaja. (AFP)

— Na Kubi so v nedeljo zaprli sedem oseb, ker so se ukvarjale s protirevolucionarnim delovanjem in sabotažami. Pri aretaciji so našli tudi določeno količino dinamita in drugega eksplozivnega materiala. (Reuter)

— Na dunajskem veleposojmu so jugoslovenska podjetja, ki so tod razstajvala, dosegla velik uspeh. Prodala so za 200.000 dolarjev blaga. (Tanjug)

— V južnoafriškem mestu Johannesburg je policija zaprla 12 demačinov-črncev, članov prepovedane stranke Vseafriški kongres. (Reuter)

— Predsednik neodvisne afriške dežele Gvineje Ture je prispel na uradni obisk na Kitajsko. (Hsinhua)

— V Južni Koreji so ugotovili epidemijo nalezljivega vnetja mozga (encefalitis). Od 700 ugotovljenih bolnikov jih je 143 umrlo. (Taso)

TRENJA MED VZHODNO IN ZAHODNO NEMCIJO

Bonn — Vzhodnonemške oblasti so prejšnji petek znova zaprle dohod zahodnonemskim državljanom v Berlinu se pri tem sklicujejo na dožbe Potsdamskega sporazuma. Ukrep ocenjujejo kot odgovor na rovašistična zborovanja po vsej Nemčiji in še posebej v Zahodnem Berlinu, v katerega so vmešani tudi najvidnejši zahodnonemški politiki.

Sedaj pričakujejo, da bo zahodnonemška vlada v odgovor prekinila trgovinske stike z Vzhodno Nemčijo, ki sta jih obe deželi navezali, četudi v Bonnu nečjejo priznati vzhodnonemškega režima.

de'om. Naloga partijskih organizacij pa je, da trenja zmanjšajo in odpravijo. Partijski funkcionarji zadruge »Zeleno polje« v Peczolu so n. pr. šli od hiše do hiše in pogovarjali ljudem prednosti, ki jih bodo imeli v zadrugi. V zadrugi »Čuvar miru« so ustanovili posebne skupine, ki rešujejo spore in naprotja med novimi in starimi zadrugi. Funkcionarji zadruge »Polofic« že dalj časa zbirajo vsak četrtki ljudi na skupna zborovanja v kulturnem domu in jim pogovarjajo aktiva ne probleme vasi in zadruge, nato pa se razvija pestro zabavno življenje. Tako se ljudje bolj medsebojno spoznavajo in polani odstranjujejo razlike, ki jih še ločijo.

Del anketirancev sedaj vprašuje, ali to pomeni, da so se odrekli razrednega boja na vasi in da se ne bodo več oslanjali v tem boju na strojne kmete, kot to postavlja Lenin. Na ta vprašanja od zgoraj odgovarjajo, da se tega boja niso odrekli, temveč da so le menjali obliko. Sedaj se je treba boriti proti drobnim lastniškim navadam, se razvzemati za ideološko prevzgojo in okrepiti zadrugo. Kulaška vprašanja ne kaže pogrevati, budnost na vasi pa ne sme pomeniti, da se bodo vrtni na krivično sumničenje ljudi kakor svoj čas.

Partijsko vodstvo sodi, da bodo trenja najlaže odpravili s skupnim

OBSEDNO STANJE V LAOSU

VIENTIAN — Laoska vlada princa Savana Fuma je razglasila obsedno stanje. V Savanaku, sredšču demokratskih elementov, je princa Sana Umo sprevel državno oblast ter razglasil legalno vlado za protizakonito. Pridružil se mu je vojni minister Nosavan in sta skupno ustanovila revolucionarni odbor proti sedanjemu režimu.

Kakor poročajo, skuša ta odbor izgnati kapotana Lija, ki je svoj čas izvedel državni udar, vladi Savana Fuma pa očeta, da spopuša komunističnemu gibanju Patot Laos. Vlada je namreč pričela s tem levičarskim gibanjem pogajanja, da bi dosegla deželno enotnost.

POIZKUS PREVRATA V VENEZUELI

CARACAS — Skupina kakih 50 oseb je skušala v ponedeljek v Venezueli brez uspeha izvršiti državni prevrat ter strmoglaviti režim predsednika Betancourta. Uporniki so v zgodnjih jutrajnih urah zavzeli radijsko postajo, vendar so v njej vladalci le 60 minut. Na čelu skupine je bil poročnik Lamado Saldivia.

Notranje ministertvo je izdalo o tem posebno uradno poročilo. Tuji dopisniki poročajo, da prevrtača sploh niso opazili, ker vlada v mestu popoln mir. Tudi v notranjosti dežele ni prišlo do nerodov.

Hammarskjöld — naklonjen Combi

se bo položaj razčistil. Seveda bodo pred Svetom spregovorili tudi predstavniki Kasavuba, kajti ta je razglasil novo vlado in skušal tudi s pomočjo onega manjšega dela kongoš-

RAZCEPLJENOST MED ARBITRI

Nova seja VS na zahtevo FLRJ — Simpatije glavnega tajnika za separatista Čombe — Dve vladi Konga na zasedanju Sveta — Sile OZN pred težko nalogo — Kdo je torej zakonita oblast v nekdanji belgijski koloniji? — Resolucije VS govore o vladi premiera Lumumba

Kongoška kriza se širi naprej. Ni dovolj, da je prišlo do spora med predsednikom vlade Lumumbom in predsednikom republike Kasavubom. Najnovejšo zasedanje Varnostnega sveta, ki so ga sklicali na pobudo jugoslovenske vlade, je namreč pokazalo, da se celo glavni tajnik bolj nagiblje separatistu Combi v Katangi kot zakoniti kongoški vladi. Tak razvoj seveda lahko samo še bolj zaostrji položaj in omogoči vsem onim silam, ki se kolonializma še niso odrekle, da ribijo v kalnih vodah.

ke armade, ki se je izrekla zanj, Lumumbo aretirati. Tak poizkus se je ponesrečil.

In kaj počenjajo čete OZN, ki bi v duhu sklepov Varnostnega sveta morale podpirati zakonito vlado? Pred dnevi so zasedle vsa letališča in leopardvillsko radijsko postajo in ne dovolijo nikomur, da bi jo po svoji volji uporabljal. Premier Lumumba se je v ponedeljek skušal prebiti do postaje, toda ganske čete, ki stražijo to stavbo, so sprejele ukaz, da streljajo, če bi se kdo brez dovoljenja približal.

Nastal je naravnost nemogoč položaj. Čete OZN so posleli v Kongo na prošnjo predsednika Lumumba, sedaj pa tei osebi ne dovolijo, da bi lahko govorila na radiu. Prvi tako onemogočajo noveljniku kongoških čet, da bi lahko uporabljal za svoje inspeksijske poslete kongoška letališča. Na drugi strani moročajo, da je belgijska vlada poslala vladi separatista Combeja več vojniških orožja z letalom ter tako kršila svoje obveznosti do osrednje kongoške vlade. Glav-

ni tajnik je sicer protestiral, toda njegove simpatije do probelgijskega politika, ki je očitno pod vplivom belgijskih družb, jasno govore o tem, koliko je tak protest vreden.

Očitno je, da si del članic VS ne želi, da bi položaj v Kongu razbistri v duhu resolucij Varnostnega sveta. Tak položaj pa najbolj ustreza tistim, ki bi radi razbili enotnost dežele ter si s pomočjo raznih separatističnih in federalističnih vlad ohranili vpliv na kongoško gospodarstvo in s tem tudi notranjo in zunanjo politiko.

Jugoslovenski predstavnik Vidinič je v Varnostnem svetu pojasnil jugoslovensko stališče ter podprl premiera Lumumba. Hkrati je razgalil tiste, ki ne žele kongoške enotnosti. Tako stališče so zavzele tudi neodvisne afriške dežele. Če torej hoče Varnostni svet ostati dosleden samemu sebi, ne more hkrati podpreti zakonitih predstavnikov tistih, ki to zakonitost kršijo s pomočjo tujih elementov. To namreč pomeni odkrito vmešavanje tu-

jine v kongoško notranje zadeve. Se danes nihče zaveseljivo ne ve, če so se belgijske čete zares umaknile iz Katange, kakor je zahteval Varnostni svet. Prav tako je očitno, da so vojaki, ki jih je drugi separatist v kongoški tragediji,

Kalondzi, separatist iz Kasajja

Kalondzi, poslan iz Katange v provinco Kasaj, kjer je bil do nedavna predsednik provincijske vlade, oborožene z belgijskim orožjem in strelivom.

zadostoval že pogovor

Na razglasni deski Okrožnega sodišča v Murski Soboti lahko preberemo pogosto tudi to, da bo pod številko P.../60 na osnovi tožbe N. N., ki je po poklicu to in to, stanujoč tam in tam, tega in tega dne ob določeni uri obravnava zoper gospodinjjo (ali karkoli že) N. N., stanujočo tam in tam — zaradi razveze zakona. Doslejšnja praksa omenjenega sodišča pa priča o tem, da je letno v Pomurju okrog 50 razvez zakonov. Če bi podrobneje proučili te primere, bi ugotovili, da je vsak izmed njih sicer specifičen, je zgodovina zase, v vseh zgodbah pa je vendarle nekaj skupnega.

Kaže, da so najpogostejši vzroki razvez v naših krajih prepri spricho zakonolomstva. Se več. Prav nič ni potreben poseben pogum za trditve, da niso posebno redki primeri, ko si najdejo možje novo »družico«, s katero bi se radi poročili, zakonska žena pa jim je pri tem ovira, ker pač ni star plašč, ki ga lahko zavržejo ali odložijo, ko se ga naveličajo. Pri tem pozablja ti možje, da so sami krivi in da zato ne morejo zahtevati razveze. Dalje je znano, da v naših krajih moški v pretežni meri radi pijejo. Alkohol povzroča v njih nagnenje k prepriom, razgrajanju in pretepom. To opazajo zlasti pri starejših zakoncih, ki se naposled odločijo za razvezo. Ni nobena skrivnost, da nimajo marsejske družine zaradi alkohola nobenega miru, žena in otroci morajo pogosto prenočevati drugje v sosesčini, ali pa mora žena celo s potplutbami, če ne še hujšimi poškodbami v bolnišnico v oskrbo kirurga. Žal je res, da je tudi takih primerov še vedno precej.

V našem vsakdanjem življenju na vasi je kajpak še vedno mnogo zastarelega pojmovanja. V večini primerov je mož pri hiši gospodar, žena pa je v njegovi odvisnosti. V praksi ne moremo govoriti o popolni enakopravnosti. Žena se vede tako, kot mož želi. Vse važnejše stvari opravlja mož, ki več hodi okrog, pri tem pa ima tudi več priložnosti za pustolovščine z ženskami. Izkusnje kažejo, da je na podzelnju manj primerov nezvestobe in zakonolomstva pri ženskah, ker so pod nadzorstvom

svojih mož. Ne gre za trditve, da so ženske bolj poštene, gre le za izkušnje pri razvezah zakonov.

Se danes imamo primere, da se vdajata pijančevanju oba zakonca, ki se pogosto tudi prepirata. Pri tem prav nič ne mislita na otroke, na to, če so otroci preskrbljeni ali ne, še manj pa na njihovo vzgojo in posledice takega pogubnega vedenja. Znan je primer otroka iz lendavskega okoliša, ki je doraščal v takšnih razmerah. Po odpustu iz vzgojnega zavoda je sam izjavil, da se ne bo poboljšal, ker mu je mladost pokvarjena, pokvarila pa sta mu jo lastna oče in mati. V kolikor je vdana pičica tudi mati, trpijo otroci toliko bolj, saj ne poznajo niti primerne prehrane, niti nege, a tudi ne vzgoje. Ko odloča o opravljeni razvezi sodišče o delitvi otrok, se posvetuje s pristojnim varstvenim organom občinskega ljudskega odbora. Najpogostejše ugotovijo, da je okolje pri materi razen v izjemnih primerih za otroke ugodnejše. Zlasti če so otroci manjši, jih ne kaže dajati očetu, razen v primeru, če je mati razpadla alkohololu.

Pogoste so razveze med mladimi zakonci, ki se radi sprejeto tudi že zaradi sleherne malenkosti. Pri mladih zakoncih je očitna nestrpljivost, kar opozarja, da vzgoja za zakon nikakor ne bi bila odveč. Hkrati se zakoni mnogo pogosto prehitro odločijo za razvezo. Ko jih sodišče razveže, spoznajo svojo zmotno in se kasneje skesajo. Na zunaj je ločitev enostavna reč in tudi na sodišču obravnava za razvezo

nikakor niso zapletene in težavne. V življenju zakoncev pa tak korak neverjetno veliko pomeni, zlasti če je prenapljen, saj so nastale med njimi številne vezi, ki jih ne kaže podcenjevati, še manj pa zanikati. Praksa varstvenega organa nekega občinskega ljudskega odbora je zabeležila celo primer, da je sodišče prisodilo otroke po razvezi očetu. V tem primeru bi morala mati plačevati preživnino. Izvršba bi bila brez pomena, ker ničesar nima. Vrh vsega se je drugič poročila, domače okolje, v katerem živi, pa ji ne dovoli plačevati preživnine, a tudi tega ne, da bi se zaposlila. Primer, ki priča, da so v ozadju drugi, zato bi bilo socialno nepravično sodno preganjati to mater. Socialni delavec je življenjsko presodil stvar in ji svetoval, naj se z drugim možem razveže, saj z njim nima otrok in se ponovno poroči s prvim, s katerim jo vežejo otroci. Nasvet je upravičen, saj je očitno, da je v drugem zakonu nesrečna, razveza v prvem pa je bila najbrž prenapljena.

Marsikatera zakonca sta si v zakonu pridobila, pogosto z velikim trudom in delom, tudi imetje. Praksa pa prav glede tega kaže, da nastanejo po razvezi zaradi delitve te imovine še bolj mučni prepri in tudi več let dolge pravde. Niso redki primeri, da sta si zakonca v zakonu zgradila hišo. Sodišče se na temelju tožbe loti zadeve z vso skrbnostjo in natančnostjo, ugotoviti pa mora med drugim v verigi ostalih ugotovitev, za koga je bila hiša grajena, koliko in kaj je kateri zakonec prispeval in še vrsto podobnih reči. Na pomoč morajo tudi izvedenci gradbene stroke. Treba je določiti vrednost tega in onega, ugotoviti deleže in še mnogo drugega. Prepričljiv dokaz, kako dolga je pot do ulomka, potrebnega za določanje solastnine. Nato pride kolkovina za sodbo, odvetniški stroški in drugo. Običajno sta naposled obe stranki nezadovoljni in zato sledijo še kolkovine za pritožbo na višjo stopnjo v Ljubljano, če ne celo tudi na najvišjo v Beograd. Pogosto pa bi bilo mogoče zadovoljivo rešiti spor že na nižji stopnji, če ne bi bilo obojestranske trme. In ko je stvar že povsem blizu poravnavi, se lahko zatakne kaj pri sporazumevanju o plačilu odvetniških stroškov ali čem drugem.

Marsikaj pa bi izostalo, če bi se kdo pogovoril z zakoncema, ki sta se odločila za razvezo in vse, kar temu običajno še sledi, in jima povedal, da imata otroke, da živita za svoj mladi rod, da imata skupno imovino. Če bi zakoncem kdo vse to pravilno predložil in obrazložil, bi bilo v naših krajih mnogo manj razvez, manj odvetniških in sploh sodnih ter vseh drugih stroškov, razprtij, prepriom, pravd in sovraštva. Na sodišču so sicer pripravni poskusi, vendar zahtevajo le-ti mnogo dragocenega časa, ki ga ni na pretek. S tem naj bi se nemara ukvarjali tudi poravnalni sveti, toda stranke se redko obračajo nanje, sodišče pa nima pravne podlage, da bi stranke napotilo tja.

Torej tudi te ugotovitve pristojnega sodišča in varstvenih organov občinskih ljudskih odborov ob in po razvezah zakonov v naših krajih opozarjajo na to, da zahtevajo ta

vprašanja, ki so, vendar samo na videz, stvar posameznikov, družbeno skrb. Zato ne smemo podcenjevati proučevanja tudi negativnih pojavov, pred katerimi spet ne kaže zapirati oči, a tudi ne dajati prevelikega poudarka. Če bi togo ocenjevali številke o razvezah in podobnem, bi na prvi pogled morda prišli do navideznih, neugodnih zaključkov glede primerjave predvojnega in današnjega stanja, čeprav je med obema težko postavljati primerjave.

Prej bi bilo treba upoštevati številne razlike, jih skrbno proučiti in šele takrat se odločiti za primerjavo, kar pa ni namen tega sestavka. Vsakomur pa je znano, da danes mladi ljudje mnogo prej stopajo v zakon, a ne zaradi lahkomyšelnosti, temveč zato, ker imajo večje možnosti, da svojo ljubezen čimprej javno potrdijo s poroko. Spricho večjega števila porok je tudi razumljivo večje število razvez, kar pa ne pomeni razpadanja družine in morale, kot ne pomeni po besedah nekega socialnega delavca večje število bolnikov v današnjih bolnišnicah, da je sedaj več bolnih kot prej. Stvar je očitno drugačna: imamo več bolnišnic in več možnosti za zdravljenje.

Za razveze pa prav gotovo velja, da so v nekaterih primerih manjše zlo v primerjavi z zakonom, ki že zdavnaj ni več zakon. Ob razvezah največ trpijo otroci. Prav zato je nujna in potrebna zavzetost za trajne in trdne zakone, za vzgojo mladine v družini, v šoli in družbi. Zopet: več razumevanja za bistvo problema in manj občutljivosti spricho trenutnih težav in ostankov preživele miselnosti. Torej le še eno v vrsti težavnih, a ne neresljivih vprašanj, ki zahtevajo ob upoštevanju preteklosti in naše perspektive pri obravnavanju in reševanju predvsem stvarne pogleda, zrelost in odgovornost.

Bojan Sinko

V Gornji Radgani si bodo obiskovalci kina lahko ogledali to soboto in nedeljo ameriški barvni film »JEZDILI SO NA ZAHODE«. Ze naslov filma pove, da gre za western, ki pa za spremembo nikakor ni aap-pak, zlasti za ljubitelje le filmske zvesti ne. Sredi prihodnjega tedna bo na sporedu italijanski barvni film »SENSE«, režiserja Lucijana Visconti-ja, ki sodi med največje ustvarjalce obdobja novega realizma v italijanskem filmu. Vendar gre tokrat za njegov povsem realističen film z nekaterimi značilnostmi italijanske melodrame. Režiser je hotel dati filmu bolj zgodovinski značaj, v filmu pa naj bi potekala tudi osebna zgodba grofice Serpieri (Alida Valli). Hotel je pripravovati zgodbo o slabo vodeni vojni, ki jo je povzročil določeni družbeni razred in jo pripeljal v poraz. Žal pa je moral režiser nekatere prizore opustiti ali pa jih spremeniti. Kot sam pravi, je bil njegov prvotni scenarij dokaj drugačen. Vodilni francoski kritik Georges Sadoul ugotavlja, da se je Visconti oprl prav pri tem filmu na estetsko nekaterih italijanskih slikarjev, sam režiser pa je z grenkobo izjavil: »Če vas prisilijo, da iz filma izrežete vse, kar je zares vrednega, pride človek do prepričanja, da pravzaprav ni vredno truda, ukvarjati se z filmsko umetnostjo.« To velja omeniti zato, ker so posveci producenta povzročili, da gledajo gledalci v filmu skoraj vse drugo, lo tega ne, kar jo bil režiserjev glavni in prvotni namen: približati se resničnosti.

V Belcinchi bo za konec tega tedna na sporedu ameriški film »CLOVEK S PUSKO«, v Križevcih pri Ljutomeru pa prihodnjo sredo francoski film »PONOS IN STRAST«. V Ljutomeru bo to soboto in nedeljo na repertoarju francosko-italijanski barvni film »VSTAJENJE«, sredi prihodnjega tedna pa si bodo Ljubljanci lahko ogledali ameriški barvni film »AFRIŠKI LEVA«. V Radencih bodo predvajali v nedeljo in ponedeljek francoski film »LJUBEZEN NA KOCKI«. V tej, na videz ležerni in duhoviti komediji, bodo našli gledalci nevsiljivo moralo, diskrетен opomin sodobnemu zakonu, ki tako pogosto konča z razvezo že zaradi sleherne neumnosti in malenkosti. Znani režiser Yves Allegret je z mero in okusom posnel film o fantiču, ki nemočno prisostvuje nezakonim in hrupnim prepriom in zakonskim razpravam svojih staršev, o čemer se bodo gledalci sami prepričali. Sredi prihodnjega tedna bo sledil madžarski film »DVANAJST ZADETKOV«, pri Vidmu pa si bodo obiskovalci kina lahko ogledali v soboto in nedeljo italijanski film »TEODORA«, ki je, kot vse kaže, obvezen sestavni del repertoarja skoraj vseh pomurskih kinematograf, čeprav je zasnovan po običajnem receptu vseh pseudozgodovinskih filmov.

V Veliki Polani bo v nedeljo na sporedu poljski film »PEPEL IN DIAMANT«, uspelo delo režiserja A. Wajde o mladi generaciji, njenem težkem svetu, prepriom kompleksov. Film ni samo zgodovinsko resničen, v njem je prišla do izraza tudi režiserjeva nametjenost za redke in izredne ter močne dramatične situacije. Zlasti nepozaben je lik mladega Macieka, živčnega, impulzivnega mladeniča, ki jo ocenjujejo

kritiki kot eno najboljših v poljskem filmu doslej. Polanci filma vsekakor ne smejo zamuditi. Leta davčno si bodo ob koncu tega tedna lahko ogledali drugi del ameriškega barvnega filma »VELIKAN«, prihodnji teden pa francoski film »NOC NAD PARIZOM«. Prvega smo omenili že zadnjič, za drugega pa velja med drugim to, da ga je Autant-Lara zrealiziral gibčno in premisljeno, med vlogami pa sta najboljši vlogi Jeana Gabina in Bourvillia. Zlasti Gabin je znan kot igralec, ki prav tako kot James Cagney ali pokojni Bogart nikoli ne razočara. Zlaha ga gledamo tudi v slabem filmu. Sicer pa film pripoveduje zgodbo, ki se dogaja v zasedenem Parizu l. 1942. Gre za pustolovščine dveh črnoborževcev, vendar je hapaksa film le v tem, da nas ustvarjalci predložijo prepričljivo, da gre za komedijo, komedija in tragedija pa morata biti v eni temi skrbno mešani. Preobrat k resnosti je zato v tem filmu preveč močan in vzdušje je v Gestapu v popolnem nasprotju s prejšnjimi prizori. Zato je film prijetna in filmsko izredna zabava, ni pa umetniško pomembna.

V Murski Soboti bomo za konec tedna najprej videli ameriški barvni cinemascope film »ZELENI OGENJI«, ki sodi v vrsto uspešnih pustolovskih filmov, ni pa v njem nobenih novih, vseživskih prijemov. Vsi so že več ali manj stari in obrabljeni, čeprav ni mogoče trditi, da nas film dolgočasni. Igralska ekipa (Stewart Granger, Grace Kelly, Paul Douglas) ni streza, njena igra je pa standardna, kot običajno v takih filmih. Sledil bo francoski kinemascope film »LJUBIMCA« (režiser Louis Malle, v glavni vlogi Jeanne Moreau). Film je bil delcežen številnih mednarodnih priznanj, vendar ga spremljajo že od začetka žolne polemike in celo škandali in to vse zaradi tega, ker povzdiguje na nek način sredo in zanos fizične ljubezni (kot reklamo za ta film so ob premieri v Londonu izrabili Rodinov »Poljub«). Kot ni mogoče očitati Rodinovega dela, da je pornografija, prav tako ne velja ta pripomba za ta film. Za pobornike lažne morale v kapitalističnem svetu je škandal že to, da žena iz višje družbe zapusti svojo družbeno sredino in odide s človekom, ki ni iz njenega sveta. Za nas takšni kritičari ne veljajo, vsekakor pa je treba film pravilno razumeti, stari in pedagogi ga bodo morali poskrbeti za ustrezno obrazložitev mladini, v kolikor si ga bo slednja ogledala.

Sredi prihodnjega tedna bomo videli v Murski Soboti še francoski kinemascope film »GRENKA ZMA-GA« režiserja Nicholasa Raya. V filmu je dal Curd Jürgens vlogo (major Brand), ki ji ne bi bilo mogoče mnogo oporekati, če bi gledalec samo trenutek lahko verjel, da je on angleški oficir. Prepričljivi pa so Richard Burton (kapetan Leith), Raymond Pellegrin v vlogi Arabca in Ruth Roman v vlogi Brandove žene. Vsekakor je ta psihološka drama iz druge svetovne vojne, z uspešni elementi akcijskega filma, privlačna za občinstvo, zlasti če omenimo, da se dogaja v puščavskem peka na nenadni prelomnici med življenjem in smrtjo. Umetniško nadpovprečna pa je zaključna scena filma, ko Brand, ki ga peče vose, pridri na prvi lutek iz čunaj odlikovanje, ki ga je dobil, ne da bi si ga zaslužil.

Z obiska v lendavski Opekarni

Z NOVIM STROJEM 60 TISOČ OPEK

Ko je lendavska Opekarna po osvoboditvi prevzela opekarniški obrat v Dolgi vasi, so bili Lendavčani prav gotovo mnenja, da iz tega primitivnega obrata nikoli ne bo postala ena najbolj modernih opekarn v Pomurju. Z rekonstrukcijo obrata so končali v glavnem že pred dvema letoma, celotna obnova pa je bila končana šele letos z nabavo nove umetne sušilnice. Poleg umetne sušilnice je v novem obratu tudi vsa nova strojna oprema, nova strojna, naravne sušilnice, motorni vozički za notranji transport in nove betonske steze v dolžini 1800 m. Vse to seveda že vpliva na povečano proizvodnjo, ki so jo z ozirom na nov način zganjanja v krožnih pečeh letos presegli za 50 odst. (lani je bilo realiziranega bruto produkta za 68 milijonov dinarjev, letos za 115 milijonov dinarjev). Kapaciteta novega obrata je 700 kot za štirikrat večja od prejšnjega starega obrata, saj lahko zdaj proizvajajo letno 7 milijonov opečnih enot (prej samo 1.600.000 opečnih enot).

K tako veliki proizvodnji jim vsekakor pripomore nova moderna stiskalnica, ki jo je izdelal po italijanski licenci Litostroj v Ljubljani. Kapaciteta nove vakuum preseže je v sedmih in pol urah 60 tisoč opečnih enot. Naj mimogrede omenimo to, da so za izdelavo tako velikega števila opečnih enot potrebovali v starem obratu nič manj kot eno leto.

Po perspektivnem planu proučevajo, da bodo že leta 1965 izplačali vse anuitete za obnovo obrata v Dolgi vasi in začeli z rekonstrukcijo obrata v Lendavi. Po tej rekonstrukciji se bo lendavska Opekarna lahko tudi specializirala: v obratu v Dolgi vasi bodo izdelovali zidno opeko, v obratu v Lendavi pa strešno opeko. S celotno rekonstrukcijo obeh obratov bodo popolnoma zadovoljili potrebam po opeki za lendavsko okolico, v kateri letno manjka okrog 10 milijonov opečnih enot. V opekarni zadržujejo, da bodo to število dosegli že letos, čeprav imajo planirano za leto 1960 samo 7,5 milijonov opečnih enot.

V lendavski Opekarni pa poleg vsega velikega dela in načrtov niso pozabili tudi na delavce. Že pred kakimi tremi meseci so začeli z nagrajevanjem po enoti proizvoda, ki je omogočilo, da vsak dan lahko delavci vedo, koliko zaslužijo. Že v tem kratkem času ugotavljajo, da se je zaradi novega načina nagrajevanja tudi proizvodnja in kakovost izdelkov zelo izboljšala. Pri tem pa tudi delavci v podjetju ne zaostajajo pri zaslužkih, saj se mesečni prejemki dvignejo včasih tudi za 50 odst. od povprečnih mesečnih prejemkov. Pri tem lahko omenimo to, da so bile lani povprečne mesečne plače za delavce 12.800 dinarjev, letos pa povprečno je 16.500 dinarjev. Pričakujejo pa, da se bodo plače še dvignile, tako da bo delavec ob

koncu letošnjega leta lahko služil povprečno okrog 18.000 dinarjev.

Velika pridobitev za delavce je tudi uvedba toplih malic. V Dolgi vasi so že pred skoraj dvema mesecema zgradili novo jedilnico, za katero so kupili celotno novo opremo in hladilnik. Od prvih 50 delavcev se toplih malic poslužuje že nad 100 delavcev. Iz razgovora z nekaterimi zaposlenimi v podjetju je moč sklepati, da so tople malice res skrbno pripravljene, morda boljše, kakor v kakršnem koli drugem podjetju. Ker je nova jedilnica namenjena tudi za kulturne prireditve sindikalne podružnice opekarn, bodo verjetno že v kratkem v njej namestili televizijski aparat in začeli s predvajanjem kratkometražnih filmov.

Za delavce skrbijo v podjetju tudi na drugi način. Ker se večina delavcev vozi v službo s kolesi, bodo v kratkem začeli plačevati kilometrski dodatek tistim delavcem, ki se vozijo nad 5 km daleč kot nekako nadomestilo za rabo kolesa. Poleg tega podjetje preskrbi delavcem tudi nekatere živilske potrebščine, kakor na primer slanino in drugo, ki jih delavci plačajo po znižani ceni.

Na koncu naj omenimo še to, da podjetje vlaga precej sredstev tudi za stanovanja. Letos dovršujejo kot soinvestitor stanovanjski blok v Lendavi, v katerega se bo moč vseliti že meseca novembra. Prihodnje leto pa bo podjetje zgradilo še šeststanovanjski blok. Opekarna v Lendavi se je vsekakor po vsebini svojega dela uvrstila med najpomembnejše opekarn v Sloveniji, še posebej pa v Pomurju.

R. Jaušovec

Iz arene novinarjevega življenja ZAPRTA VRATA

Dvoignil sem črno slušalko in na drugi strani žice je mladi tajnica na uho zasepetel moj glas: »Tukaj novinar Pomurskega vestnika«. Rad bi govoril s tovarišem...»

Slušalka je še v istem trenutku posredovala lahke korake tajnice in trkanje na vrata.

Hotel sem pisati o podjetju »Zalujka«. Ime sicer ne pove vsega, toda več so povedale govorice, ki so pisale o računskem oračju kakor mlini mehurčki. Toda podobe oseh teh mlinskih mehurčkov so različne in novinar jih mora prej pravilno osvetliti in šele potem obvestiti o tem širok krog bralcev.

Podjetje »Zalujka« je že staro in njihove izdelke so že pred leti izkrcavali na ameriški obali. Vse O.K. so rekli Američani in prav tako so se muzali tudi v upravi podjetja. In zdaj nenkrat snopovje čisto drugačnih novic. »Zalujka« je zaradi finančnih težav še bolj pospela veje in njeni izdelki so se nabrali v skladišču o taki množici kakor ljudje na tomboli. Gotov denar v obliki izdelkov parkira v skladišču. Zalujki »Zalujki« so kmalu našli finančno »mino« in te vesti niso ostale dolgo v senci.

Iz takih slepih ulic se podjetja navadno rešujejo z združitvijo. Staro pravilo je, da dva negativna predznaka rodita v matematiki vedno plus in zato so se tudi pri »Zalujki« odločili za tako finančno »porokoc«.

Slušalka se stiska k ušesu in misli delajo s tako naglico, da skorajda začutim žulje na možganih. Na drugi strani slušalka še vedno počiva na pisalni mizi. Tajnica medtem čaka na pristojnega tovariša. Treba je o marsičem vprašati, kajti vsak komentar o »Zalujki« je drugačen.

»Zalujka« se bo združila s sorodnim podjetjem »Črnce« in tako bosta skupno živela oba »zakonca«. Podjetji sta se zmenili za skupen sestanek, kjer bi pretehtali vse stvari, ki govorijo o prid združitvi.

V slušalki je zaškrtalo in na drugi strani sem zaslužil znake človeškega življenja.

»Rad bi pisal o trenutnem položaju o podjetju »Zalujka« in o eventualni združitvi s »Črncem«. Baje imajo predstavniki obeh podjetij skupen sestanek in bi zato rad zvedel, kje in kdaj.«

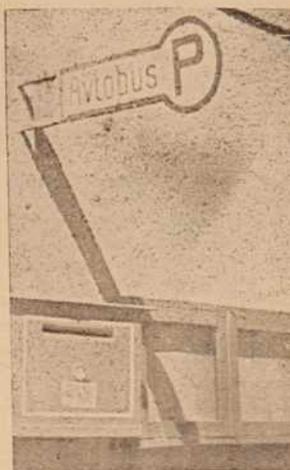
Na takih sestankih je potrebna novinarjeva navzočnost, saj je treba skupnosti pravilno razložiti, zakaj so v deficitnem morju izginili težki milijoni. Razen tega pa novinar s svojim pisanjem pobiki obali. Vse O.K. so rekli Američani in prav tako so se muzali tudi v upravi podjetja. In zdaj nenkrat snopovje čisto drugačnih novic. »Zalujka« je zaradi finančnih težav še bolj pospela veje in njeni izdelki so se nabrali v skladišču o taki množici kakor ljudje na tomboli. Gotov denar v obliki izdelkov parkira v skladišču. Zalujki »Zalujki« so kmalu našli finančno »mino« in te vesti niso ostale dolgo v senci.

Na drugi strani žice se je oglasil tovariš, ki sem ga klical:

»Danes imata obe podjetji skupen sestanek. Pomenili se bodo o oseh nepravilnostih in ne bi bilo dobro, če bi temu sestanku prisostvoval tudi novinar. Kaj neki bi si mislili predstavniki podjetij...? Nerodno je, toda nezaželjeni ste...«

Slušalka se je obesila na vlice, beležka je zavezala. Vrta na sestanek so bila zaprta in marsikdo je bil zadovoljen, da jannost ne bo vedela ničesar o slabem gospodarjenju.

Edino svinčnik se je opogumil in čez beležkino belino za-pisal primero: »Kakor da soobjetski strokovnjaki sklepajo o izstrelitvi novega satelita.«

AVTOBUS BREZ VOZNEGA REDA

Avtobusi prihajajo in odhajajo natančno po voznem redu. Toda gostje se sprašujejo: »Kdaj odhaja avtobus?« Pogled na prazno desko na avtobusni postaji jim tega odgovora ne dá. Sicer pa visi avtobusni vozni red nekeje v gostilni, za katerega pa potniki ne vedo. Toda v Radencih imajo za to pomanjkljivost tudi opravičilo: »Zakaj naj bi se mi trudili z nabijanjem voznega reda, ko ga pa niti na avtobusni postaji v Murski Soboti nimamo.«

Radenski gostje pa sprašujejo kar naprej: »Kdaj odhaja avtobus?« Prazna oglasna deska še vedno molči.

V KRATKEM PO POMURJU

GORNJA RADGONA — Opekarniško podjetje je kljub sezonskemu značaju v prvem polletju izpolnilo plan s 40,7 odst. ter s tem prigrislo precej sredstev tudi za sklade. V podjetju pa računajo, da bodo v drugem polletju dosegli še večje uspehe ter do konca leta plan dočela izpolnili. Precej zadovoljivo je izpolnilo planske naloge v prvem polletju tudi gradbeno podjetje, ki je v prvem polletju prigrislo darilo okoli milijon dinarjev za sklade.

CRENSOVCI — V četrtek so na zboru volivcev v Crensovcih obširneje razpravljali o jenski setvi ter o izvajanju novih agrotehničnih ukrepov. Sklenili so, da bodo letošnjo jesen sejali pretežno le italijansko pšenico »san pastore«. V nedeljo pa so imeli zbor volivcev tudi v Žižkih, vendar udeležba ni bila posebno dobra.

BUČKOVCI — Minuli četrtek so imeli v Bučkovcih razširjeno sejo SZDL, na kateri so se pomenili o ureditvi pomožne zobozdravstvene ambulante v Bučkovcih ter o pogodbenem sodelovanju. Sklenili so, da bodo pri pospeševanju pogodbenega sodelovanja, poleg članov zadruga sveta sodelovali tudi predstavniki vaških organizacij SZDL. Hkrati so sklenili, da bo organizacija poslala 120 članov na gradbišče obrata tekstilne tovarne v Ljutomeru.

GOMILICE — V Gomilicah, Kančevcih in Mlajtincih so imeli minulo nedeljo gasilske sektorske vaje. Skoraj povsod so gasilci pokazali precej spretnosti in sposobnosti. V Gomilicah so uspešno nastopile tudi članice in pionirji.

RAZKRIZJE — Krajevni odbor na Razkrižju je na nedeljski seji med drugim razpravljala tudi o šolskih vprašanjih ter o ureditvi cestne razsvetljave. Za ureditev cestne razsvetljave imajo precej sredstev že zagotovljenih, pri raznih delih pa bodo pomagali vaščani. Iz Razkrižja hkrati sporočajo, da je tamkajšnji poravnalni svet v soboto uspešno rešil kar 10 spornih zadev.

TISINA — Na Tišini so imeli v nedeljo roditeljski sestanki, katerega se je udeležilo blizu 250 staršev. Na sestanku so starše opozorili predvsem na to, naj otroke redno pošiljajo k ponku ter se sproti zanimajo tudi za njihov uspeh. Starši so pokazali tudi precej zanimanja za ureditev šolske kuhinje, saj se je lani na primer v njej hranilo kar preko 300 otrok. Zaradi tega so že izvolili upravni odbor, ki bo kuhinjo vodil. Starši iz oddaljenih vasi, kot so Gederovci, Krajna in Sodišinci, so predlagali šolskemu odboru, naj za otroke preskrbi avtobusni prevoz, katerega so pripravljali plačevati sami.

BUČKOVCI — Obiskovalci kino predstav v Bučkovcih se zadnje čase vse pogosteje razburjajo zaradi nemira, ki ga povzročajo med predstavami nekateri vinjeni obiskovalci. Kot omenjajo, gre tu predvsem za mladino.

BOGOJINA — Prosvetno društvo v Bogojini je v nedeljo ponovilo v zadrugnem domu igro »Divji lovec«. Kakor poročajo, je bila udeležba precej dobra. Iz Bogojine pa tudi poročajo, da so v soboto končali z gradnjo šole v surovem stanju ter da se je krajevni urad preselil v nove prostore v zadrugnem domu.

DOBROVNIK — Pred kratkim so na seji osnovne organizacije ZKS v Dobrovniku obširneje razpravljali o poteku jesenske setve v pogodbenem sodelovanju. O podobnih vprašanjih pa so razpravljali tudi na zadnji seji vaške organizacije SZDL, kjer so sprejeli tudi program dela.

BOGOJINA — V Bogojini imajo že več tednov šoferski tečaj, katerega je organiziralo društvo LT. Tečaj obiskuje 20 ljudi. V teh dneh so pričeli tudi s praktičnimi vožnjami.

TESANOVCI — V kmetijski zadrugi v Tešanovcih se že pripravljajo na jesensko setev. Pripravili so precej gnojil in zagotovili semena, te dni pa se pripravljajo tudi na sklepanje pogodb. Doslej imajo že precej dogovorov. Kakor omenjajo, bodo letos sejali predvsem sorte pšenice »san pastore« in U-1. V tešanovski zadrugi pa hitijo tudi z odkupom zgodnjega sadja. Doslej je ga odkupili že okoli 8 vagonov, predvidevajo pa, da ga bodo odkupili še okoli 250 tisoč kilogramov.

ZAVAROVANI ZAKLADI V HLEVIH

Ob lepem vremenu sedaj, na prahu jeseni, ni dobro hoditi na pot. Teža sem se spomnil v trenutku, ko sem v Dokležovju sredi sončnega dopoldneva stopil iz terenskega vozila soboške podružnice DOZ. Kadar je delo na polju, ne najdeš zlepa doma ne živinorejca ne njegove živine. Toda sreča me ni povsem zapustila. Ko sva s tovarišem Jancom Ovsenjakom, ki vodi oddelek za zavarovanje živine pri soboški podružnici Državnega zavarovalnega zavoda, že hotela naprej, se je vrnil s polja Stefan Klemenčič, predsednik zavarovalnega odbora v Dokležovju. Ta odbor pa je tisti, ki skrbi za povezavo med Zavodom in živinorejci.

PRVA POBUDA V POMURJU

Brž sem zvedel, da je steklo skupinsko zavarovanje živine z vključenim zdravljenjem v Dokležovju pred dvema leti. Klemenčič je v razgovoru povedal, da vsak večer mirno leže k počitku, saj ima zavarovano vso živino. Skupno ima v Dokležovju 60 živinorejcev zavarovanih 120 glav goveje živine. Pobudo za zavarovanje pa ni dala zadruga v Beltincih, temveč vaščani sami. Kaže, da ne vidi zdaj zadruga v zavarovanju še nobenih koristi. Dobro, da so živinorejci v Dokležovju dovezni za koristne in poučne izkušnje sosednjega skupinskega zavarovanja, za besede zavarovalnih zastopnikov in v kmetijskem tisku.

Drugeče pa je bilo v Veržeju. Tu je dala pobudo za zavarovanje kmetijska zadruga že pred petimi leti in tako je nastalo prvo skupinsko zavarovanje v Pomurju na pobudo kmetijske zadruge. Danes zajema to zavarovanje v Veržeju in Bunčanah 260 glav živine, ki je last 98 živinorejcev. Med njimi so kajpak Soštarič, Galunder, Farkaš, Kralj, Seršen, Stranjšak in številni drugi. Le žal, da vseh spriča lepega vremena ni bilo doma.

Franc Galunder, eden najbolj znanih živinorejcev v Veržeju, se je mudil v zadrugi. S Soštaričem smo sedli za mizo in pogovor se je začel. Zvedel sem, da se število zavarovane živine veča. Živinorejci pozdravljajo zlasti dejstvo, da je vključeno tudi zdravljenje. Imeli so že primere, da je ta ali ona krava pojedla žebelj ali kos žice. Z operacijo so jo rešili in pri hiši ni bilo škode, a tudi žalosti ne. Zelij si še več sestankov z zavarovanci, a tudi kakšno strokovno besedo veterinarja.

STVARNI POGLEDI IN NACRTI V VERZEJU

»Veterinarja!« je dejal Galunder in dodal: »Naša zadruga ima namen namestiti lastnega veterinarja. Vsi veterinarski

strokovnjaki so skoncentrirani v okrajnem in občinskih centrih. Njihovo mesto pa je tudi v zadrugi, kjer so pitališča in plemenska živina.«

Težnja zadruge v Veržeju je razumljiva. V odprtih hlevih ima zadruga 200 glav živine, 150 pa v kooperaciji z živinorejci. Kaže, da bodo l. 1962 spet gradili nove hleve in če bodo dobili zemljišča, se bo tudi ekonomija širila. Zavedajo se pomena preventive, zato so za veterinarja že pripravili stanovanje. Vse kaže, da bo tudi prišel. V Veržeju pa tudi pravijo, da potrebujejo svoje veterinarje v enaki meri kmetijska gospodarstva, ki redijo množico mlekaric, telet in bekonov. Priprani so, da bo namestitve veterinarja donosna naložba.

Pogovor smo dokončali na stopnicah. Hiteti smo morali naprej. Živinorejca Franca Kralja smo našli doma. O skupinskem zavarovanju je na kratko rekel: »Če hočeš obstajati, moraš biti zavarovan. Če imaš poln hlev, še nekako gre tudi brez zavarovanja. Vsi ostali pa smo potrebni zaščite.«

V Veržeju jih nemara ni mnogo ostalo ob strani. Ljudje pravijo, da jim je ljube, če živinodravnik ne potrebuje, če pa ga v sili morajo poklicati, imajo sedaj mnogo manj stroškov. Martin Stranjšak je brž povedal resnično zgodbo o premočnem teletu. Krava je poginila, vendar je dobil škodo povrnjeno, a tudi veterinarja mu ni bilo treba plačati. S ponosom je pokazal svoje krave in pokazal tisto, ki bo dobila telčka v nekaj dneh, a ono, ki ga bo dobila čez teden.

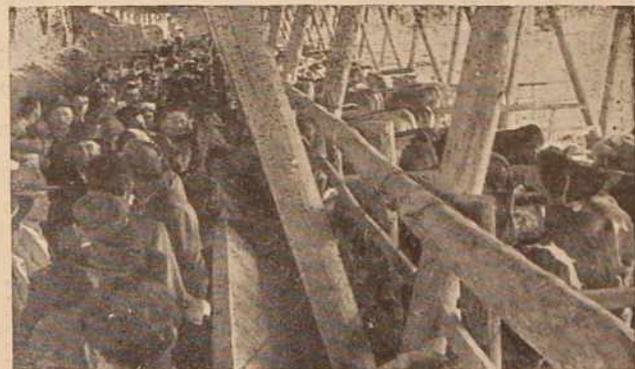
Jože Slavič v Bunčan, ki ga poznamo tudi kot rejca kasačev in kot zmagovalca mnogih dirk, nam je povedal, da so ljudje v kraju s skupinskim zavarovanjem zelo zadovoljni. To jim je poleg ostalega edina rešitev, če pride v hlev nesreča. Nekateri so spočetka oklevali, toda ko so videli pomoč ob pravem času, so pristopili tudi oni. Za nesreče pri goveji živini pač velja, da človek ne more biti vedno poleg živali. Razen nekaterih so v Bunčanah vsi vključeni v skupinsko zavarovanje. Se to nam je v Slavič uspelo povedati. Lojze Slavič, da praznuje letos 50-letnico v konjskem dirkalnem športu.

V KRIZEVCIH, ILJASEVCIH IN BANOVCIH

Ne vem, če sem mu sploh uspel čestitati, kajti avto je medtem že zdrvel po kotanjesti cesti v Križevce pri Ljutomeru. Tu smo se najprej usta-

vili pri živinorejcu Francu Sunčiču. O zavarovanju meni, da je koristno in dobro. Sam plačuje zanj letno nekaj okrog devet tisočakov. Razume tudi, da se je prispevek za zdravljenje podražil za stotaka po glavi. V kolektivnem zavarovanju je že tri leta, a tudi prej je že bil zavarovan. Sunčič pravi: »Živinorejec, ki hoče mirno spati, mora imeti živino zavarovano.« To je povedal iz izkušnje. Ni mu bilo težko verjeti, saj je v njegovem hlevu polno lepe in zdrave živine, ki priča o tem, da uživa vso skrb gospodarja in njegovih.

Podobne besede bi prav gotovo slišali še kje, toda marsikje v Križevcih, Iljasevcih in Banovcih smo našli prazen hlev in zaklenjeno hišo. Drugje zopet smo imeli srečo in lahko smo občudovali lepo rejeno živino. Tako je bilo tudi pri Francu Makotru v Iljasevcih. Izjavil je, da mu je skupinsko zavarovanje všeč, zlasti pa možnost zdravljenja. Če ne bi bilo zavarovanja, bi že imel z nesrečo zle izkušnje, saj je

Zadružniki med ogledom hleva v Veržeju

moral dati lani kravo v prisilni zakol zaradi vnetja trebušne mreže, letos pa je zbolelo vseh 6 krav za pljučnico. 14 dni sploh niso mogle iz hleva. Pomoč živinodravnik in injekcije, pa se mu je že odvalil kamen od srca. To mu lahko verjamemo. Kar zavidal sem mu njegove krave. Ne zato, ker so njegova last, temveč zato, ker ima z njimi veselje. Mnogo skrbi pa mu je odvzelo zavarovanje.

Tudi Topolnik v Banovcih se je ugodno izrazil o zavarovanju. Nesreča je že bila v njegovem hlevu: ena izmed telic je požrla železo, krava pa je povrgla mrtev plod. Obe sta morali pod nož in če ne bi bilo zavarovanja, bi se danes občutil izgubo in škodo. Sedaj vsak večer mirno leže k počitku, saj so njegovi zakladi v hlevih zavarovani.

B. Sinko

Sebeborski pionirji-zadružniki vzgledno gospodarijo

ŽE PRVO LETO LEPI PRIDELKI

Nerad sem verjel, ko mi je pred kratkim nekdo pripovedoval o izredni delavnosti šolske zadruge o Sebeborcih ter o donosih, ki jih beležijo pri posameznih kulturah. Vendar ne zaradi dooma o sposobnost mladih. — Bilo je letos spom-

ladi, ko so mi med obiskom o Sebeborcih zaupali, da bodo imeli čez nekaj dni ustanovni občni zbor šolske zadruge. Kmalu za tem sem se zoedel, da so zadrugo ustanovili in da šteje okoli 50 članov in nič več...

so jo pionirji skupno z upraviteljem Emilom Sepom skrbno negovali in obdelovali, pa tudi martjanska zadruga, s katero so v pogodbenih odnosih, jim je izredno naklonjena. »Kaj pa boste z denarjem«, me je zanimalo. »Vse dohodke zbiramo in hranimo v hranilnem odseku kmetijske zadruge, jeseni pa bomo kupili novi televizijski sprejemnik.« Mladi proizvajalci pa bodo lahko gledali televizijske prenose brezplačno tolikokrat, koliko so k televizorju prispevali s svojim delom.

Prav zaradi tega sem bil toliko bolj presenečen, ko so mi ondan pokazali lepe posevke bujno rastoče koruze ter povedali, da je to posestvo šolske zadruge. Kakih dvajset mladih hrbtov se je krivilo v senici košate in obtežene koruze. Obirali so fižol. »Za kumarce in ljulko smo doslej dobili že preko 120.000 dinarjev«, so se pohvalili, »nekoliko več pa pričakujemo od koruze, ki bo dala približno 50 metrskih stotov«. Koruzo so namreč zasejali kombinirano s kumarca, mami, papriko, zeljem in fižolom. Toda pravo za nobeno kulturo ne bi mogel trditi, da je zamerjena in da ne obeta lepega pridelka. Kako pa tudi, ko pa

Ob koncu naj povem še to, da imajo mladi zadružniki o Sebeborcih sposobno vodstvo, ki sproti spremljanje uspeha in beleži dohodke. Torej jim lahko verjamemo, da bodo na hektarski parceli, katero jim je dodelila zadruga, ustvarili blizu 300.000 dinarjev dohodka. Se pravi, da bodo za prido delo že v prvem letu bogato plačani. —ko

Pionirji obirajo fižol

Turistična razglednica

Pribežališče revmatikov

Naslov teh toplih poznajo mnogi, saj je skoraj polovica gostov iz soboškega okraja. Sploh pa prihaja v to kopalnišče mnogo ljudi iz vseh krajev med Radgono in Skopjem. S čakovske strani pripelje goste že zgodaj zjutraj avtobus, razen tega pa prihajajo peš, s kolesi, vozovi in avtomobili. Avtomobil se bahajo z domačimi in tujimi registrskimi tablicami.

Vučkovce-toplice v bližini Martina na Muri so že stare, saj so tu že leta 1912 našli topel izvir zdravilne vode. Od takrat obkoljujejo te toplice vsi zdravi željni ljudje. V lanskem sezoni so jih našli 30.000, letos pa je ta številka že preseгла 40.000.

Pravijo, da je zveplena voda v Vučkovcu izvrstno sredstvo proti revmatizmu. To je tudi

mnenje strokovnjakov in to nedvomno drži. Ob 10.30 smo delavnega dne prešli kopalce v zaprtim bazenu. Na prostoru 9 x 5 metrov se je strpalo točno 112 ljudi. To pa ni za Vučkovce noben rekord. Ob nedeljah jih prihaja mnogo več — 1.000 do 1200 — in na parkirnem prostoru lahko naštejemo takrat 300 koles, 40 avtomobilov, 40 motornih koles in mnogo konjskih vpreg. Vprašanje je le, koliko ljudi lahko takrat sprejme notranji bazen s površino 45 kvadratnih metrov. Toda ni važno, koliko jih sprejme, saj je voda takrat ravno tako zdravilna in skozi razbita stekla na vratih piha takrat ravno tak preprih kot ob delavnih. Zdravja željni revmatiki pa... Kopalnišče ima okrog 60 kabin, katerih vrata se odpirajo

z zavito žico ali s spretno roko, 20 ležalnih stolov za sončenje in nekaj kabin z banjami, pred katerimi v vrstah čakajo ljudje. Uprava kopalnišča je lansko leto s steklom ogradila zunanjo restavracijo, kamor se lahko goste zatečejo ob deževnih dneh.

Na splošno pa bi lahko rekli, da bi se ob tem turističnem objektu dalo še marsikaj urediti, da bi bil ta kraj potem res primeren za oddih našega delovnega človeka. Ne moremo sicer reči, da so cene penzionov velike, saj je kompletna dnevna oskrba le 500 dinarjev. Toda te nizke cene še ne morejo biti opravičilo za take razmere, v katerih letujejo naši ljudje.

Načrti, ki jih imajo pripravi, bodo uresničeni šele leta 1965. Do takrat nameravajo zgraditi velik bazen olimpijskih dimenzij, prav tako pa bodo razširili tudi notranji bazen. Velik hotel bo nudil gostom dovolj prenočišč, da ti ne bodo več prenočevali v bližnjih zidanicah. Za vse to bodo pripravi rabili okrog 70 milijonov dinarjev, saj bo že iskanje večje količine zdravilne vode stalo 4,5 milijone dinarjev. Toda sredstva? Ta še niso zagotovljena.

Tako računajo, da bo v letu 1965 imelo kopalnišče Vučkovce namesto dosedanjih 40 postelj kar za sto ljudi prenočišč in v deževnih dneh gostom ne bo potrebno več premikati postelj, da jih dež ne bi premočil, kakor se to godi zdaj. Stanje, kakršno je v Vučkovcu sedaj, ni prav nič pohvalno in je škoda, da naravne dobrine prodajamo našim ljudem v taki obliki.

D. D.

Naš svetovalec

Dr. Franc Zibrik

O NAJPOGOSTEJSIH NALEZLJIVIH BOLEZNIH V POLETNIH IN JESENSKIH MESECIH

Zdravstvena prosveta širokih ljudskih množic (preko časopisja, filmov, lepakov, predavanj in podobno) je silno važen faktor pri zatiranju nalezljivih bolezni. V tem pogledu kultivirani narodi teh bolezni skoraj več ne poznajo, ali vsaj ne obolevajo za njimi množično. V zaostlosti se torej zrcali tudi množičnost za obolenjanih teh vrst nalezljivih bolezni.

Borba proti nalezljivim boleznim

Ta poteka v sledečih smereh: 1) skušamo preprečiti širjenje bolezni, 2) skušamo povečati odporno silo ljudi, 3) izoliramo in zdravimo obolele, 4) poučujemo ljudi.

V smislu te zadnje točke je nastalo tudi pričujoče pisanje s skromnimi željami, da bi ga ljudje čimbolj pazljivo prebrali in se ravnali po napotkih, najdenih v njem.

CREVESNE NALEZLJIVE BOLEZNI

Te tvorijo večjo skupino bolezni; nas bodo tukaj zanimale le one, ki se pojavljajo pri nas v Pomurju najpogosteje. Vsa ta obolenja imajo neke skupne lastnosti: način okužbe je namreč pri vseh podoben (od izločevalca klic — to je bolnik ali bacilonosec — vodi pot okužbe v usta bodočega bolnika direktno ali indirektno); skupna jim je bolezenska lokalizacija (obolenje se vsrda v črevesju); pri vseh najdemo več ali manj izraženo drisko.

Sledeče bolezni bom opisal po vrstnem redu njihove pogostnosti pri nas: griza, akutno želodčno črevesno vnetje (sazstrupljenje s hrano), poletne driske dojenčkov ter trebušni tifus in paratifus.

GRIZA

Za grizo obolevajo ljudje v Pomurju skozi vse leto, vendar so najpogostejši bolezenski primeri v poletnih in jesenskih mesecih. Bolezen povzroča bacil, ki ga izloča za grizo oboleni iz črevesja z blatom. Tudi pri tej — kot pri vseh nalezljivih črevesnih boleznih — opazimo, da v največji meri obolevajo za njo ljudje, ki živijo v nezdravih higienskih razmerah in ki so skregani s čistočo. Priloznostno se lahko okuži pri bolniku ali od kliconosca vsak, ki je imel z njim opravka, če ne pazi, ali pa iz nevednosti, nemarnosti.

Z bacilom grize okužena hrana in pijače, sadje, umazane roke prenesejo povzročitelja v bodočega bolnika. Sprejemljivost za to bolezen je splošna ne glede na starost. V mnogih primerih so za raznos povzročitelja odgovorne muhe. Bacil grize ne vzdrži dolgo izven telesa, ko ga bolnik z blatom izloči; nekoliko dlje vzdrži v mleku, vodi in različni nesnagi.

Vir okužbe je torej zmeraj bolnik ali bacilonosec s svojim blatom. Človek se okuži skozi usta. Dovzetnost za grizo povečajo različne prebavne motnje.

(Nadaljevanje)

V nedeljo prvi spopadi na rokometnih igriščih

Po dokončni odločitvi ORO se bo začela rokometna liga v nedeljo, 18. t. m. Najbolj zanimivo pa je to, da še sedaj ni znano dokončno število moštvi, ki bodo nastopale. Kot vse kaže, bo v ligi nastopalo 6 moštvi, in sicer Beltinci, Krog, iz Sobote pa Grafičar, Učiteljske. Ekonomska sredstva šola in Gimnazija. Možnosti so še, da se bosta tej šestorki pridružili še moštvi iz Radgone in Lendave. Te nejasnosti ukli pred pričetkom lige nikakor ne mečajo najboljkom ligo ORO, ki bi moral te o se snorati stvari brez dvoma je prej srediti. Pa tudi moštva bi morala poskrbeti za to, da do takih nejasnosti pred pričetkom lige ne bi prišlo.

Prisisti rokometna bodo brez dvoma takoj opazili, da med letosnjimi moštvi ni zaslediti zaboravljene Partizana, ki je več let zaporedno osvojil naslov okrajnega prvaka. Kot smo izvedeli, je društvo TVD Partizan rokometno moštvo zaradi objektivnih razlogov razformiralo, igralci so prestopili v druga moštva, večina pa je pristopila h Grafičarju. Tako v letošnji sezoni ne bomo mogli več prisostvovati derbiju Beltinci : Partizan, pač pa se bo, kot vse kaže, ta derby spremenil v dvoboj Beltinci : Grafičar. Sicer pa počakajmo do nedelje.

V prejšnji številki smo že poročali o incidentu na tekmi med Soboto in Beltinci, ko je prišlo do nešportnega obnašanja med igralcema Stielom iz Beltince in Tušom iz Sobote, zadaj pa o nerazumljivem koraku moštva Beltince, ki je brez pravega razloga zapustilo igrišče. Disciplinarno sodišče je zadevo proučilo in izreklo tudi nekaj nujnih kazni. Pri razsodbi je disciplinsko sodišče upoštevalo nekatere olajševalne okoliščine, tako da odmerjene kazni niso bile izrečene preostro, vseeno pa bo to opozorilo, da podobni primeri na rokometnih igriščih niso več zaželeni. Tako je bilo celotno moštvo Beltince zaradi nedopustne zapustitve igrišča kaznovano s stroгим ukorom, igralec Beltince Stiel s prepovedjo igranja na dveh tekмах in Tuš s stroгим ukorom.

SLUŽBENA OBJAVA ORO

Nedelja — M. Sobota:
ob 9. uri ženske ESS: Grafičar, sodi Obal.
ob 10. uri moški ESS : Beltinci, sodi Zupan.
—Krog: ob 10. uri moški Krog : Lendava, sodi Sefer.

Torek — M. Sobota:
ob 16. uri moški Učiteljske : Grafičar, sodi Siftar.

Pred prvenstvom v SCL ŽOGA NA CENTRU

Ljubitelji nogometne igre bodo v nedeljo spet pohiteli na nogometna igrišča, kjer bodo sodniki dali znak za začetek nove prvenstvene sezone. Enajst nedelj bodo na igriščih odmevali aplavzi športnega občinstva, enajst nedelj bodo nogometni kibici težko pričakovali rezultate o igri svojega moštva. Spet se bo začelo računanje točk, gol-razlike in vsaka tekma bo odločala o mestih na prvenstveni lestvici.

Pomurje bosta letos zastopala v SCL kar dva kluba. Zaradi razpada mariborskega Branika (seprav je disciplinsko sodišče NZS ustavilo postopek, uveden zoper člana upravnega odbora in tehnične komisije nogometnega kluba Branika) se bo letošnjih prvenstvenih dvobojev spet udeležila Nafta iz Lendave. To pa bo zelo privlačno, saj bomo po daljšem času spet lahko gledali derbije pomurskih rivalov. Prvi predstavnik Pomurja, Sobota, gre na start letošnjega prvenstva precej pogumno in z opravičnim optimizmom. Po enomesečnem odmoru so igralci Sobote konec julija spet začeli redno trenirati in je moštvo za prvenstvena srečanja dobro pripravljeno. Razen tega je dobila Sobota z vrnitvijo Vrdjkom precej močno okrepitev, čeprav bo imel pravico nastopa na prvenstvenih tekmah šele čez en mesec.

V letošnjem prvenstvu bodo soboške barve branili naslednji igralci: Vrdjko, Morčič, Drvarič, Klanjšček, Skalar, Sarotar, Norčič, Zorec, Norčič J., Dozet, Sečko, Potočnik, Sarotar, Mauček, Kološa in Milošević.

Sobota igra letos z novim sistemom, ki si ga je od brazilske reprezentance izposodilo že več moštvi.

V letošnjem prvenstvu bodo soboške barve branili naslednji igralci: Vrdjko, Morčič, Drvarič, Klanjšček, Skalar, Sarotar, Norčič, Zorec, Norčič J., Dozet, Sečko, Potočnik, Sarotar, Mauček, Kološa in Milošević.

Sobota igra letos z novim sistemom, ki si ga je od brazilske reprezentance izposodilo že več moštvi.

zvezne lige. To je sistem 4:2:4, kjer igra dva srednja krilca in dva srednja napadalca, krila pa imajo nalogo, da po potrebi pomagajo tudi obrambi. Zaradi novega sistema igre, s katerim gre Sobota v novo prvenstvo, bo moral trener Zelko še nekoliko vigrati moštvo. To pa ne bo težko doseči, saj prihajajo igralci zelo redno na treninge. Razen tega pa tudi podjetja in šole, na katere so igralci vezani, tesno sodelujejo s klubom.

Za letošnje prvenstvo se bo borilo za točke dvanajst moštvi. Najmočnejše zastopstvo ima Ljubljana, ki ima v ligi kar štiri moštva (Kranj, Ilirija, Slovan in Ljubljana). Razen obeh pomurskih predstavnikov bodo na prvenstvu igrala še naslednja moštva: Maribor, Gorica, Olymp, Kladivar, Rudar in Kranjski Triglav.

OBČINSKO TEKMovanje V STRELJANJU

V času od 14. do 21. septembra praznujejo strelci v naši državi svoj praznik — Teden strelstva. Pred 12. leti je namreč v Beogradu bila prva skupščina Strelske zvezbe Jugoslavije, kjer so ustanovili strelske zveze. Pobudniki te skupščine in njeni udeleženci so bili borci naših partijskih brigad.

Tudi strelstvo v soboški občini je doseglo v tem obdobju viden napredek. Tako se je številčno stanje članstva in strelskih družin stalno dvigalo in se dviga še danes. Danes je v 26 strelskih družinah vključenih preko 1500 članov. Že to je dokaz, da so se streljanje in zadnjem času zelo razmahalo. Tudi v materialnem pogledu postajajo društva vsak dan močnejša in so tako ustvarjeni ugodni pogoji za večjo množičnost in kvaliteto.

Da bi strelci čim svežeje proslavili 12. obletnico ustanovitve svoje organizacije, bo Občinski strelski odbor Murska Sobota organiziral 18. septembra ob 9. uri v Murski Soboti veliko tekmovanje v streljanju z malokalibrske puške. To tekmovanje bo na strelišču z malokalibrske puške v fazanjerji. Občinski strelski odbor je že razpisal program tekmovanja in obvestil o tem vse strelske družine. Pravico do udeležbe na tem tekmovanju imajo vse strelske družine, lahko pa sodelujejo tudi z večjim številom ekip. Ekipa lahko sestavljajo članice, člani in mladinci. Vsaka ekipa mora šteti štiri člane. Streljanje bo izvedeno iz vseh treh položajev: stoječega, klečečega in ležečega.

Tri prvoplasirane ekipe bodo po tekmovanju prejele naslednje nagrade: malokalibrska puška, zračna puška in strelski material v vrednosti 2500 dinarjev.

Kap. Ivo Perinič

Na stadionu v Murski Soboti so se nogometna moštva krepko pripravljala na tekmoanje. Na sliki: moštvo »Zagreb« med treningom

Nepresenetljiv poraz v Mariboru MARIBOR B : GRAFIČAR 3:0 (1:0)

V nedeljo se je pričelo na vseh igriščih v okviru Mariborske podzvezne lige tekmovanje za prvenstvo v I. razredu. Za naslov prvaka v tej sezoni se bo potegovalo 11 klubov: Kovinar, Maribor B, Korotan, Fužinar, Drava, Aluminij, Sever, Partizan Rače, Pohorje, Ojstrica in Grafičar. Letošnje tekmovanje za prvenstvo v tej ligi obeta ostrejšo konkurenco in tudi večjo mikavnost za gledalce, ki bodo nedeljo v nedeljo polnili igrišča. Bodoči prvak MPL je takorekoč že na vidiku: to bo nedvomno mariborski Kovinar, ki se je prav te dni preselil v Ljudski vrt in je prevzel pod svojo streho vse Branikove igralce, ki so še ostali v Mariboru. Moštvo Kovinarja bo torej močno okrepljeno in ima zagledel že vnaprej zagotovljen primat za vstop v SCL.

Nedeljska tekma za prvenstvo na igrišču Maribora med drugo garnituro tega kluba in soboškim Grafičarjem se je končala tako, kot smo v glavnem pričakovali: s porazom črno-belih, kar pa ne preseneča, saj je moštvo Grafičarja tokrat nastopilo v zelo oslabiljeni postavi (brez poškodovanih igralcev in onih, ki bodo imeli pravico nastopati šele v četrtem kolu tega tekmovanja). Sobotani so se domačinom precej časa dobro upirali, vendar pa niso bili povsem kos napadu, ki je trikrat uspešno zatresel njihovo mrežo, z napadalno petotko, ki so jo

V nedeljo popoldne bo imel Grafičar na domačem terenu v gosteh enajstmetrovke iz Raven na Koroskem — tokrat pa že za prvo tekmovalne točke.

MARIBOR : SOBOTA 4:2

V polfinalni pokalni tekmi se je Sobota v nedeljo dostojno poslovila od nadaljnega tekmovanja za jugoslovanski nogometni pokal. V Mariboru je izgubila proti domačinom z rezultatom 4:2. V precej ostri igri je moštvo Sobote igralo podrejeno vlogo, toda rezultat o tem že zgovorno priča. Sodnik anž. Skalar iz Ljubljane je na tej tekmi dosodil kar tri enajstmetrovke, od teh eno v korist Sobote. Poraz proti moštvo Mariboras, ki ima v približnem prvenstvu velike izgledje za osvojitve prvga mesta, za moštvo Sobote ni neuspeh.

tokrat lahko postavili na igrišče, pa niso izvedli pritrinapadov, ki bi se lahko končali z golom. Tokrat so v napadu sodelovali celo igralci, ki jih običajno vidimo v obrambnih vrstah. Zmagar Mariborčanov je bila ob številni udeležbi gledalcev in dobrem sojenju Horvata zaslužena in ne predstavlja za črno-bele velike izgube, saj nastopa B moštvo Maribora izven konkurenco in se njegove točke ne štejejo pri določanju vrstnega reda na uradni lestvici prvenstva.

RADIOTELEVIZIJA - LJUBLJANA od 18. do 25 septembra

Nedelja

8.00 Mladinska radijska igra — Povest o kralju Strku; 8.37 Iz albuma otroških pesmi; 8.52 Z zabavno glasbo v novi teden; 9.45 Violinske skladbe Antoniana Dvoraka in Josefa Suka; 10.00 Se pomnite tovariši... Peter Saturo; Zavezniški piloti; 10.30 Zbori in samospevi jugoslovanskih skladateljev; 11.00 Igramo za vas; 11.30 Mitja Kreft: Srebrni trak (reportaža); 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I; 13.30 Za našo vas; 13.45 Koncert pri vas doma; 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II; 15.30 Pri veselih hrabrovcih; 15.40 Dvajset minut s priljubljenimi jugoslovanskimi pevcami; 16.00 Melodije za vas; 17.00 Sport in glasba; 20.05 Glasbene variacije; 21.00 Sportna poročila; 21.10 Njihovih mesca nismo pozabili — III. Oddaja: Fjodor Sa-japin — II. del; 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku; 23.10 Kojtaji pred polnočjo; 23.50 Prijeten počitek!

Torek

8.05 Iz del Petra Pliča Cajkovskega; 8.40 Zabavni orkester Raphaela; 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — Matej Mihelič: Saj nisem nalašč; 9.25 Poje ženske zbor Svobode Laško p. v. Julija Goriča; 9.45 Klavirske skladbe Vladimirja Lovca; 10.10 Parada popevk; 11.05 Vedri zvoki; 11.30 Niccolò Paganini: Koncert za violino in orkester; 12.00 Stane Starešinič poje in igra belokranjske pesmi; 12.15 Kmetijski nasveti — Milojko Vitar; Ojprla so se šolske vrata; 12.25 Klavir v ritmu; 12.40 Pesni zvoki z Dravsko polja; 13.30 Jugoslovanski operni pevci pred mikrofonom; 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — Jože Dolničar: Vlahiški bobni — danes televizija; 14.35 Joe Loco s svojim kubanskim orkestrom; 15.40 Tam doli za Dravco in drugod z domačimi ansambli; 16.00 Lisi iz domače književnosti — Grigor Vitez: Pesmi; 16.20 C. Debussy: Preludij k favornemu popoldnevju. F. Schubert: Cetra simfonija; 17.10 Razgovor z volivci; 17.20 Ljudske pesmi in plesi iz Sovjetske zveze; 17.35 Veliki zabavni orkestri; 18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 18.15 Parada plošč; 18.50 Clovnik in zdravje — dr. Bojan Foršič; Tuberkuloza nekdanji in danes; 20.00 Po tuji pevski zbori; 20.30 Radijska igra — Nazim Hikmet: Skrivnostni Ivan Ivanovič; 21.35 Marijan

Sreda

8.05 Poje učiteljski pevski zbor »Emil Adamič p. v. Jožeta Hanca; 8.30 Europa express; 9.00 Radi bi vas zabavali; 10.10 Monologi in arizije; 11.00 Glasbene razglednice; 11.30 Družina in dom; 11.40 Marjan Vodopivec: Jesenski ognji; 12.00 Igra Trio Augusta Stanka; 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Jelka Hočevar; Preprečevanje kalitve krompirja v obzračju; 12.25 Zabavni orkester RTV Beograd; 12.40 Otroci pozdravljajo; 13.30 Dve virtuozni prirediteljici; 13.40 Strausa; 13.50 Cetra ure z ansambli Maurice Larcange; 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — Matej Mihelič: Saj nisem nalašč (ponovitev); 14.35 Boris Pandanodivo; Divertimento; 15.40 Zabavni zbori; 16.00 Novosti na knjižni polici — Renato Vigano: Noša gre v smrt; 16.20 Koncerti na žolih; 17.10 Deset minut iz naše beležnice; 17.20 Parada plošč; 18.00 Kulturna kronika; 18.20 Slovenski samospevi; 18.45 Radijska univerza — dr. Radoval Andusi; Zivalska toplota in bioenergetika; 20.00 Melodije raznih dežel; 20.40 Popolnurna opera — Pietro Mascagni: Cavalleria misticana; 22.15 Plesna glasba z vsega sveta; 23.10 Za ljubitelje sodobnih plesov in ritmov; 23.50 Prijeten počitek!

Četrtek

8.05 Ivan Zajc: Simfonija v e-molu; 8.25 Naši glasbeni uspehi v preteklem šolskem letu; 8.55 Radijska

Sobota

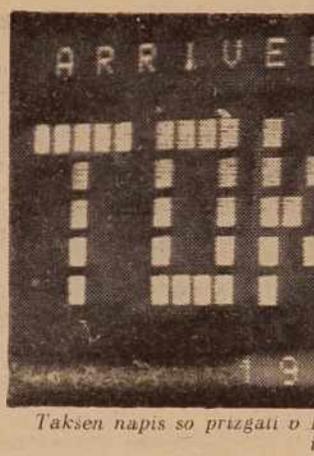
8.05 Poje Paul Anka; 8.20 Harfistka Pavla Uršičeva igra skladbe jugoslovanskih avtorjev; 8.40 Petnajst minut z ljubljanskim orkestrom; 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo

Petek

8.05 Orkestralni operni odlomki; 8.30 Mladinska igra; 9.00 Glasbene variacije; 9.55 Srebrna klavirnata; 10.10 Pevski snegred ministrijskih skladb; 10.40 Pevske na tekmovalni traku; 11.00 Petnajst minut s Kmetijsko radijo; 11.15 Naš poslušalec — Odkritje civilizacije Maya — II; 11.35 Emil Adamič: Korofka suita; 12.00 »Dobra volja je najboljša; 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Tatjana Hrišč; Sodoben nasad orehovi; 12.25 Hammond orgle v ritmu; 12.40 Domači nasveti izpod zelenca Pohorja; 13.30 Melodije po vašem okusu; 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — Janez Dokler: Pajac in peter; 14.35

Sobota

8.05 Poje Paul Anka; 8.20 Harfistka Pavla Uršičeva igra skladbe jugoslovanskih avtorjev; 8.40 Petnajst minut z ljubljanskim orkestrom; 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo

Taksien napis so pruzgati v rimu ob zaključku olimpijskih iger

Naši nogometaši prejemaajo odlikovanja

Velik uspeh naših nogometašev ZLATO ZA JUGOSLAVIJO

London 1948, Helsinki 1952, Melbourne 1956 — olimpijska leta in olimpijski kraji, kjer so se naši nogometaši borili za medalje. Vedno jim je uspelo priti v finale, toda prav tu so morali vedno poklikniti pred močnejšim nasprotnikom. Zadnje olimpijske igre v Rimu so prinesle ljubiteljem nogometa večje veselje. V soboto zvečer so v sijajni igri premagali reprezentanco Danske z rezultatom 3:1 in tako dosegli uspeh, ki je eden najvidnejših v zgodovini našega nogometa.

Za največje presenečenje so nedvomno poskrbeli naši košarkarji, ki so šli v prve borbe z mladih igrišč. Skupina, v kateri jih je dočel žreb, je bila tako močna, da ni bilo prav nobenega upanja na kakšno vidnejše mesto. Po požrtvovalni borbi pa so prišli v finale in so dosegli šesto mesto pred mnogimi močnimi ekipami.

Atleti so odšli iz olimpijade brez kolajne, to pa še ne smemo šteti za popoln neuspeh. Konkurenca na igrah je bila tako močna, da nihče ni mogel kaj več niti pričakovati. Vsekaror je dosegel največji uspeh med našimi atleti Zvonko Bežjak, ki je v metu kladiva dosegel šesto mesto.

Razočarali so nas rezultati naše waterpolo reprezentance, ki ni prvovala uspeha s prejšnjih olimpijskih iger. Izziv pa ni kriva le slaba igra, ampak so jih onemogočili tudi sodniki, ki so sodili zelo pristransko. Nepravilno izgubljena kolajna!

Naš mladi telovadec Miro Cerar je uspešno tekmoval v vrsti z odličnimi japonskimi in ruskimi telovadci. V vajah na drogu je pridel med šest najboljših telovadcev na svetu. Naša maratonačica Skrinjar in Mihaletič sta dosegli deseto in dvanajsto mesto. To vsekakor ni uspeh, toda priznati moramo, da je posebno Mihaletič imel precej večje izgledje, toda kriza od 51. kilometra naprej in močni krči bi kmalu povzročili, da bi moral celo odstopiti.

Osvojili smo dve kolajni: nogometni zlato in rokoborec Martinovič srebrno. Toda navezadnje ko-

lajne niti niso važne, saj je prvo olimpijsko načelo športna borba, kar pa so naši tekmovalci izpolnili. V nedeljo ob 18.45 je olimpijski ogenj ugasil in XVII. olimpijske igre so končane. Japonska himna ob zaključnih svečanostih je že zaznamila vsemu svetu, da bo naslednje olimpijske srečanje vseh športnikov sveta 1964. leta v Tokiu.

Odbojcarska srečanja pred prvenstvom

Pred začetkom prvenstva v Pomurski odbojcarski ligi so preteklo nedeljo nekatera moštva še enkrat izmerila svoje moči. Dva odbojcarska turnirja v Turnišču in Moščančih sta pokazala viden napredek vseh ekip. Prav zaradi tega bo bližnje prvenstvo zelo zanimivo, saj so moštva precej izenačena.

Na nedeljskem turnirju v Turnišču so sodelovala štiri moštva. Največ znanja so pokazali ljutomerski odbojkarji, ki so osvojili prvo mesto. Ostale ekipe so se razvrstile tako: Rakičan, Turnišče, Lendava.

Na turnirju v Moščančih je namočno zmagala Sobota, ki je brez izjav odpravila vse nasprotnike. Domačini so zasedli drugo mesto, njim pa sledijo Puconci in Mačkovič.

Naslednje nedelje, 25. septembra ob sedmih zjutraj se bo v Murski Soboti že začel prvenstveni turnir, ki bo dočel novega člana Mariborske odbojcarske podzveze. Čeprav vse ekipe še niso prijavljene, pričakuje privedel na naslednje udeležence: Sobota, Ljutomer, Rakičan, Lendava, Turnišče, Salovci, Moščančič, Mačkovič, Puconci, Grad in Cankova.

GRAFICAR : RUDAR (M. Središče) 1:5 (0:2)

Včeraj popoldne sta se srečali v Soboti nogometni enajstmetrovke domačega Grafičarja in gostujočega Rudarja iz M. Središča. Zmagali so za slabišne gostje, saj so bili tehnično boljji in tudi kondicijsko sposobnejši od nasprotnika. Igra za oko ni bila posebno lepa, čemur je bil kriv predvsem slab teren, saj so igrali na vojaškem igrišču, ki pa za resnejša srečanja, četudi prijateljska, ne ustreza.

Domačini so dosegli edini gol iz enajstmetrovke. Sodi je Lukašev.

OBVESTILO

Vsa odbojcarska društva, ki nameravajo tekmovati na prvenstvenem turnirju v Murski Soboti prosimo, naj pošljejo prijave za udeležbo najpozneje do 22. septembra na naslov: Jože Gašpar, Občinski odbor SZDL, Murska Sobota.

RAKICAN — Na zadnjem sestanku aktivna mladih združnikov v Rakicanu so ocenili polletne uspehe aktiv. Ugotovili so, da so na svoji parceli pridelali 38 metrskih stotov pšenice na hektar, lep pridelek pa pričakujejo tudi pri koruzi. Mladi združniki pa se poleg pridelovanja zavzemajo tudi za ureditev cest, jarkov in poti.

M. SOBOTA — V okviru »Tedna požarne varnosti«, ki bo zadnji teden v septembru, bodo gasilske zveze in društva poskrbela za utrditve gasilskih društev ter organizirala široko propagando za varstvo pred požarom med šolsko mladino in ostalim prebivalstvom Pomurja. Za pripravo programov so že imenovali pri gasilskih zvezah posebne komisije. V okviru teh programov so tudi sektorске vaje, ki so marsikje številno obiskane.

RADOSLAVCI — V soboto so imeli v Radoslavcih sejo združnega sveta. Uvodoma so ocenili poslovanje zadruge v prvem polletju ter ugotovili, da bodo plan do konca leta lahko izpolnili, saj pričakujejo precejšen odkup sadja. Ob tej priložnosti so se pogovorili tudi o poteku jesenske setve.

Mali OGLASI

ISCEM PRAZNO SOBO za takojšnjo vselitev. Plačam mesečno 5000 din. Naslov v upravi lista. M-1005

IMAM NA ZALOGI nove hrastove sode od 100—1000 litrov. Miroslav Kluković, sodar, Borec, p. Križevci pri Ljut. M-1001

OPREMLJENO SOBO oddam dvema moškima. Naslov v upravi lista. M-1004

2 VAJENCA v uk za dimnikarsko stroko sprejemam takoj. Poizvedbe v upravi lista. M-1007

HISO, nadstropno, dvostanovanjsko, takoj vseljivo v Murski Soboti, in več sejalnikov 8—14 vrstnih ugodno prodaja Realiteta agencija, Koceljova št. 16, Murska Sobotica. M-1008

PRIDNO DEKLE z osnovnim znanjem kuhe, ljubiteljica otrok sprejemam takoj k 4-članski družini. Plača 6000 d.m. Srečko Zalokar, Stari trg 28-III, Ljubljana. M-1009

OSEBNI AVTO, predvojni tip, ugodno prodam. V račun vzaemam tudi ček. Naslov v upravi lista. M-955

DEKLE sprejemam na stanovanje. Ostalo po dogovoru. Naslov v upravi lista. M-995

PLATO VOZ na gume do 2 ton, še ni izgotovljen, poceni prodam. Beltinci št. 64. M-994

2 KONJA s celo opremo z vozom, ugodno prodam. Aleksander Bohar, Peskovci št. 42, p. Salovci. M-997

OMARO ugodno prodam. Spasenija Suša, Grajska št. 15, M. Sobotica. M-1002

36 AROV TRAVNIKA v Murski Soboti (Ploče), ugodno prodam. Vprašati: Stefana Kovača ul. 29, vsak četrtek in nedeljo od 12 do 14 ure. M-999

GOSPODINJSKO POMOČNICO, namostojno, sprejemam takoj. Po možnosti upokojenka. Predpogoji: ljubiteljica otrok in čistoče. Naslov v upravi lista. M-1000

ISCEM STANOVANJE s kuhinjo in sobo ali vsaj eno sobo. Za nagrado mu prepleškam ali preslikam stanovanje. Šikar, Kolodvorska št. 7, M. Sobotica. M-1011

GOSPODINJSKO POMOČNICO k dvema otrokoma ali resno ženo za 8 ur sprejemam. Naslov v upravi lista. M-1012

ELEKTRICNI ŠTEDILNIK EKA sistem AEG, kuhinjski štedilnik »Gorane« v zelo dobrem stanju in otroško stajico zaradi selitve prodam. Naslov v upravi lista. M-1013

HISO s tremi sobami, kuhinjo, kletjo, svinjakoma in šupo v Murski Soboti, ugodno prodam. Informacije: Stefana Kovača ul. 29, vsak četrtek in nedeljo od 12 do 14 ure. M-998

DAROVALCI KRVI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI MURSKA SOBOTA

OD 5. DO 10. SEPT. 1960

Bela Belinger — enajstič, Franc Hartman — tretjič, Ludvik Veron — drugič, vsi iz soboške bolnišnice. Janko Kukel — devetič, Anica Rožkar — tretjič, Stefan Rituper — devetič, Stefan Antalič — četrtrič, Marija Vild — tretjič, Ciril Klanjšček — drugič, Milan Okrestič — tretjič, vsi iz Murske Sobotice. Marija Lukac — drugič iz Bakovec, Marija Zdravec — tretjič, iz Lipe, Marija Cigan iz Gančan, Irena Klajderman — četrtrič, iz Gornje Bistrice, Martin Benko, Agata Benko, Marija Benko, vsi iz Hotize, Marija Felkar, Katarina Gerušter, obe iz Gaberja.

V imenu bolnikov se vsem darovalcem krvi najlepše zahvaljuje

Transfuzijska postaja M. Sobotica

Tedenski KOLEDAR

Petek, 16. sept. — Ljudmila Sobotica, 17. sept. — Franciška Nedejca, 18. sept. — Irena Ponedeljek, 19. sept. — Sonja Torek, 20. sept. — Branko Sreda, 21. sept. — Matej Četrtek, 22. sept. — Mavricij

MURSKA SOBOTA — od 16.—18. septembra ameriški barvni cinemascope film: »Zeleni ogenj«; od 19. do 20. sept. francoski cinemascope film: »Ljubimice«; od 21.—22. sept. francoski cinemascope film: »Grenka zmaga«.

LENDAVA — od 16.—18. sept. ameriški film: »Velikani II. del«; od 19.—21. sept. francoski film: »Noč nad Parizom«.

LJUTOMER — od 17.—18. sept. italijanski barvni film: »Vstajenje«; od 19.—21. sept. ameriški barvni film: »Afrški lov«.

SLATINA RADENCI — od 18.—19. sept. francoski film: »Ljubezni kocke«; samo 22. sept. madžarski film: »Dvanajst zadetkov«.

VIDEM OB SCAV — od 17.—18. sept. ameriški barvni film: »Teodor«.

GORNJA RADGONA — Samo 16. sept. izredni sovjetski mladinski film: »Veliki pozivi«; od 17.—18. sept. ameriški barvni film: »Jezdili so na zahod«; od 21.—22. septembra italijanski barvni film: »Senso«.

BELTINCI — od 17. do 18. septembra ameriški film: »Clovek s puško«.

VELIKA POLANA — Samo 18. sept. poljski film: »Pekel in diamant«.

KRIŽEVCI PRI LJUT. — od 17.—18. sept. ameriški barvni film: »Gospodar Balantrea«; samo 21. sept. francoski film: »Moderna devica«.

PREKLIC

Obžalujem dejanje, ki sem ga v vinjenem stanju storil poravnalnemu svetu na Tišini in se mu javno zahvaljujem, da mi je oprostil.

Jože Nemeč, Kupčinci

SOCIALNO ZAVAROVANJE

URADNI DNEVI PRI ZAVODU ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE IN NJEGOVH PODRUŽNICAH

Z uvedbo zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev se je delokrog zavoda za socialno zavarovanje povečal, prostori pa so ostali enaki. Zaradi tega je v posameznem uradnem prostoru večje število uslužbencev in stalno prihajanje strank v te prostore samo negativno vpliva na delovno storišnost posameznih uslužbencev. Zaradi tega prosimo vse, ki imajo opravka na okrajnem zavodu za socialno zavarovanje oziroma v njegovih podružnicah v Lendavi, Ljutomeru in Gornji Radgoni, da prihajajo na zavod oziroma v njegove podružnice v določenih uradnih dnevih, ki so:

PONEDELJEK od 8. do 12. ure;
ČETRTEK od 8. do 12. ure;
SOBOTA od 8. do 12. ure.

Če se boste držali navedenih uradnih ur, bo odpadla bojazen, da bi bila vaša pot brezuspešna. V navedenih dnevih bodo namreč uslužbenci, ki imajo opravka s strankami, v uradih.

Da bi omogočili uradne oprave na zavodu za socialno zavarovanje in pri podružnicah tudi osebam, ki v dopoldanskih urah zaradi zaposlitve ne morejo urediti svojih zadev.

UVAJA OKRAJNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE V M. SOBOTI IN NJEGOVE PODRUŽNICE V LENDAVI, LJUTOMERU IN G. RADGONI

tedensko enkrat uradne ure od 15. do 17. ure in sicer vsak

ČETRTEK!

V tem času sprejemajo tudi stranke in druge osebe, ki želijo kaka pojasnila v zvezi s socialnim zavarovanjem.

PODJETJA, USTANOVE, POZOR!

Na zalogi imamo

SVEDSKE RACUNSKO STROJE »ODHER«

na tri operacije — avtomatično množenje in kontrolni trak. Pisalne stroje vseh vrst, domače in uvožene. Pohitite z naročili, dokler zaloga še traja. — Cene konkurenčne.

Za naročila se priporoča

Knjigarna in papirnica »Dobra knjiga«, M. Sobotica

LJUDSKA UNIVERZA v Murski Soboti obvešča vse državljanke, ki nimajo popolne osnovnošolske izobrazbe, da bo v tekoči sezoni organizirala

PRIPRAVLJALNE TEČAJE za opravljanje izpitov čez peti in šesti ter sedmi in osmi razred osemletke

Prav tako bo organizirala

TEČAJ NEMškega JEZIKA

V primeru da bo dovolj prijavitelcev, pa tudi tečaj ostalih jezikov. Pismene prijavnice sprejema Ljudska univerza v Murski Soboti.

POMURSKI VESTNIK

List izdaja in tiska Casopisno založniško podjetje Pomurski tisk v Murski Soboti

Direktor Jože Vild
Urejuje uredniški odbor
Odgovorni urednik Štefan Balažič

List pošiljamo samo po predplačilu — Nenarodenih rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje.

Uredništvo: Murska Sobotica, Koceljova ulica 7, telefon 138 — Naročniški in oglašni oddelki: Murska Sobotica, Koceljova ul. 7 — Naročnina: celoletna 400 dinarjev, polletna 200 dinarjev, za inozemstvo letno 1000 din. — Tek. račun pri Komuniz. banki v Murski Soboti št. 005—70

1—365

ZDRAVSTVENA POSTAJA DOBROVNIK

razpisuje

štipendijo

za šolanje na srednji šoli za medicinske sestre

Pravilno kolkovane prošnje je treba vložiti pri Zdravstveni postaji Dobrovnik do 30. septembra 1960.

LJUDSKA UNIVERZA v Murski Soboti obvešča vse zainteresirane, da bo s pričetkom naslednjega meseca organizirala

STROJEPIŠNI TEČAJ

Vsak udeleženec tečaja bo imel možnost naučiti se snov desletnega strojepisnega sistema, kakor tudi osnove pravičnega oblikovanja dopisov.

Upravni odbor LJUDSKE UNIVERZE v Murski Soboti

razpisuje delovno mesto:

REFERENTA za splošno izobraževalni sektor

Pogoj: srednješolska izobrazba s prakso v pedagoškem poklicu.

Komisija za uslužbenske zadeve pri ObLO Lendava razpisuje na podlagi čl. 53., 56. in 57. Zakona o javnih uslužbencih naslednja delovna mesta:

- 1. UPRAVNIKA Ljudske univerze v Lendavi**
— Pogoji: višja ali visoka šolska izobrazba
 - 2. RAVNATELJA I. Osnovne šole Lendava**
— Pogoji: srednja ali višja šolska izobrazba s 5-letno prakso
 - 3. TAJNIKA Osnovne šole Turnišče**
— Pogoji: nižja strokovna izobrazba z znanjem strojepisa
- Pravilno kolkovane ponudbe z dokumenti o strokovni izobrazbi je treba poslati komisiji za uslužbenske zadeve ObLO Lendava v 15 dneh po objavi razpisa.

Solski odbor osnovne šole IVANA CANKARJA v Ljutomeru išče

šolskega pomočnika

Nastop službe 1. oktobra 1960. Stanovanja ni.

Solski odbor Osnovne šole I. Cankarja, Ljutomer

Upravni odbor MLINSKEGA PODJETJA Murska Sobotica razpisuje naslednja delovna mesta:

- 1. SKLADIŠČNIKA EMBALAZE**
— končana 8-letna osnovna šola z nekaj prakse v administraciji
 - 2. FAKTURISTA**
— končana ekonomska šola z nekaj let prakse na podobnem mestu
- Plača po dogovoru oziroma po pravilniku podjetja. Prošnje je treba vložiti do 25. septembra 1960. Nastop službe 1. oktobra 1960.

NAŠA ZGODBA

Ljudmil Stojanov:

Martovo usmiljenje

Zunaj se ustavljajo vojaki, ki so prignali šest vaščanov. Med njimi je tudi učitelj iz sosednje vasi, pri katerem sem pred kratkimi prenočeval. Privedejo jih k meni, da bi jih zaslišal. Treba je ohraniti obliko zakonitosti.

Star sem že dvaindvajset let, na senoci pa se mi belijo prameni sivih las.

Ujetniki stopajo v pisarno drug za drugim in zasliševanje se začne.

Ne vejo, zakaj so jih prijeli. Enega so ustavili, ko se je vračal s pogreba svojega otročička. Drugi je napeljeval vodo na vrt. Tretji je vozil gnoj na njivo. Učitelj se celo čudi, zakaj so ga prignali. A tudi jaz sem — kaj bom jaz tu? Kako sem padel v ta pekel in da vse to niso kake sanje?

Stopim k stotniku, da bi mu poročal.

— Nedolžni ljudje — pravim. — Popolnoma nedolžni. Moramo jih pustiti, da bodo opravljali svoje delo.

Stotnik je vzdignil nov kozarček in izbruhnil v smeh.

— Ha, ha, ha! Nedolžni — to pomeni: krivi. V odloku zapisano: »Nedolžnih ni. Si razumel? Nedolžni! Kaj so pa potem delali na njivi? Kdo se zdaj potepa brez dela? Nedolžni! In ta tvoja učena glava jim verjame!

Malce je pomislil in rekel:

— Daj, prinesi mi spremni list.

V aktu je bilo zapisano, kako so prijeli vsakega posameznika, kje in v kakšnih okoliščinah. — Vidiš — mrmra stotnik, piha in obrača liste. — Razbojnike skrivajo, bratec. Psi. Nikomur ne moreš verjeti. — Potem je vzel pero in z roko, ki se je tresla od pijače, napisal počevno čez natipkani list:

»V skladu z odlokom št. 17 kot skrivalec razbojnikov.«

— Ne! — sem vzkliknil ves prepaden.

— Pisar! — je zavpil in suhe steklene oči so mu oživele. — V štab polka po odlok! — in iztegnil je liste proti pisarju, ki je v pozoru molče sprejel akte, rekel »razumem« in odšel. Potem me je stotnik gledal nekako prijazno in zmagoslavno in tisti trenutek se mi je zazdelo, da je sam krvoločni bog vojne.

Ali veš, prijatelj, da v Ameriki usmrčujejo ljudi z električnim tokom? Toda tam je usmrtilen tako redka, da se za truplo usmrčenega trgajo univerze... Ali veš to?

Kako bi le mogel vedeti!

Kdaj se bodo akti vrnili? Toda to ni potrebno... vem, kaj bo zapisano.

Spanec mi beži v oči. A tudi ko zaspim, me tlači mora široko odprte oči, polne smrtnih groze, krvavi noži, prepletene kače, tuljenje psov, človeške kosti...

Odpravim se na pot ob reki. Polje je tiho, spokojno. Strnišča se grejejo v jesenskem soncu. Kako mirna je zemlja! — si mislim. Naša velika mati, ki nikomur ne stori nič zalega, skrbi za vse. Ljudje pa, glej... Ko človek pomisli — koljejo se kot zverine.

Naglo se mi približuje starka, zgrbljena, s težko culo pod pazduho. Ravno tista, ki je prosila, da bi smela pokopati glavi svojih sinov.

— Kaj pa prenašaš? — jo povprašam v šali.

Zmede se in nerada odvezuje culo: dve človeški glavi, ki so ju psi napol ogledali.

— Kako si ju le spoznala, nesrečnica? — vzkliknem in naglo pogledam stran. Obraz ji je suh, nepremičen, in po njem tečejo solze nekako same od sebe, brez glasu.

Tiho, malone šepetaje spregovori:

— Ali je mogoče, da mati ne bi spoznala svojega sadu? In odide mimo mene.

Zdaj prihaja tisto, kar je najstrašnejše. Zadnjič moram zaslišati obsojence. Vod vojakov jih že žene po poti, ki se

vije pod vrhami ob bregu reke, v tesno kotlino s pobočjema, ki se vsipavata.

Jesem je. Trava je porumenela.

Ob globokem, dolgem jarku stoji šest ljudi, zvezanih, obklečenih pol kmečko pol mestno, neobritih — pravi živi zid, ograja iz ljudi, katerih nema, obupani vzdih kakor da trga svet od vzhoda do zahoda.

Spiti obrabi brez krvi v žilah. Ali je sploh kakšno upanje v teh očeh? Topa, slabotna mrznja se zablisne v njih, ravnodušnost na smrt obsojenih ljudi.

Stojijo ob jarku, poleg svojega groba, in, glejte, že jim govorim z drhtečim glasom:

— Kdor bo povedal, kje se skrivajo razbojniki, bo pomiloščen.

Medtem ko izgovarjam to laž, jih ne smem gledati; strmam v tla. Tedaj spregovori učitelj zamolklo in pridušeno: — Zakaj se posmehujete, gospod?

Pogledam ga. Obrvi mu krčevito podhrtevajo, ustnice so mu razpokane. V njegovih očeh tli plaha prošnja, kakor da bi hotel reči: Ali se spominjaš tistega toplega zvezdnatega večera, ko si prenočeval v moji hiši? Večerja pod kostanji, moje skromne gostoljubne žene. In svetlolasega otroka veselih oči, ki te je klical »striček«. Ali se ne spominjaš? In zjutraj, ko ti je žena vlivala vodo kot ljubemu gostu?

— Dajte, ne utegnemo izgubljeni časa! — odsekano vzklikne poveljnik.

Narednik zavezuje žrtvam oči. Krčevito mu pomagajo z rokami, ker si želijo, da bi se čimprej končalo.

Pokličem učitelja k sebi in mu zavpijem na uho: — Povej, da veš za sklavališče razbojnikov, to te bo rešilo!

Gleda me brez moči, z vnetimi očmi, in kaže svoja ušesa: — Ne slišim! Reci še enkrat!

Besede ponovim še glasneje.

— Gospod, ničesar ne slišim!

Obupano razširim roke. Zavezujejo mu oči. Potem obrne oficir vseh šest z obrazom proti jarku.

Sliši se povelje:

— Naprej, na nož!

Zatisnem si oči z rokami in se obrnem. Tega ne gledam prvič, toda ob tem prizoru me obhajajo mrzlični mravljinici. Tresem se kakor v vročici.

(Nadaljevanje sledi)

SPECIALNI ZEMLJEVID LUNE

V Sovjetski zvezi so začeli izdelovati prvi zemljevid temperature zoon Lune. To vest je sporočil znani sovjetski astronom dr. Salomonovič. Po njegovi izjavi bo moč izdelati ta zemljevid s pomočjo novega sovjetskega radio-teleskopa, ki ima premer 22 metrov. Ko tako znana temperatura posameznih zoon, računajo učenjaki na temelju rezultatov radio-teleskopa. Ta lahko zabeleži tudi najmanjšo razliko v emitiranju radio-valov, ki prihajajo z raznih mest lune po površini. Zemljevid bo potreben v zvezi s pripravami človeka na obisk tega najbližjega planeta Zemlje.

TRAGIČNA NOČNA VOZNA

V neki hiši v Bačkem Petrovem selu so srednjeveški proslavljali zadnji dan počitnic. Ko so se okrog polnoči pričeli razhajati na svoje domove, je luno Pečenjka prasil svojega prijatelja Janoša Dluša, naj mu posodi svoje motorno kolo, da se malo popelje z Eniko Simun. Vesela in preserna sprava svežega nočnega zraka sta luno in Enika sedla na težki stroj in se odpeljala v noč. Ko ju dolgo ni bilo nazaj, je Janoš odšel domov po avto in se odpeljal za njima. Pred Motom je sredi ceste našel razbiti motocikel, dekle in fant pa sta nepremično ležala na zemlji, nekaj metrov od vozila. Dekle je bilo mrtvo, fanta pa so s težkimi poškodbami odpeljali v bolnišnico v Novi Sad, kjer so ga morali operirati.

SVETOVNI REKORD PADALCA

Ameriški padalec Josef Kittinger je skočil te dni iz balona z višine 31.291 m s padalom, ki ga ni odprl skoraj 4 minute. Šele na višini 5399 metrov je odprl padalo in dospel na zemljo po 13 minutah in 8 sekundah. Kittinger je l. 1959 skočil z višine 22.714 m. Višina, višja od 31 km, s katero je sedaj skočil, je hkrati največja, do katere je doslej dospel balon s človekom. Kittinger je imel pri skoku na sebi specialno obleko in na obrazu masko, ki se je zagrevala z baterijo.

NESREČEN KONEC NEDOVOLJENE VOZNJE

Blizu Sinja je prišlo pred dnevi do težke prometne nesreče, v kateri je od sedem potnikov šest poškodovanih. Iz potniškega avtomobila, ki se je prevrnil, je izskočil sedmi potnik, 18-letni Božidar Marasovič in ostal nepoškodovan. Dva težko poškodovana potnika so prepeljali v bolnišnico v Split v nezavestnem stanju.

Sedem mladih fantov, ki so bili v Sinju na tečaju, je brez dovoljenja vzelo potniški avto, da bi se s njim malo popeljali naokrog. Nič se izmed njih ni imel voznškega dovoljenja, niti pa ni vedel, kaj so vozniki. Po kraji vožnji je avto zdrknil s ceste in se prevrnil. Čeže, da je voznik, 19-letni Vojko Polić hotel zastaviti avto, vendar je pritisnil na plin namesto na zavoro in to je privedlo do nesreče.

Sedem mladih fantov, ki so bili v Sinju na tečaju, je brez dovoljenja vzelo potniški avto, da bi se s njim malo popeljali naokrog. Nič se izmed njih ni imel voznškega dovoljenja, niti pa ni vedel, kaj so vozniki. Po kraji vožnji je avto zdrknil s ceste in se prevrnil. Čeže, da je voznik, 19-letni Vojko Polić hotel zastaviti avto, vendar je pritisnil na plin namesto na zavoro in to je privedlo do nesreče.

SMRT SE VEDNO KOSI PO HIROSIMI

Prva atomska bomba, uporabljena v vojni namene, se zmeraj seje smert. V bolnišnici tega japonskega mesta je umrlo spriču posledice radioaktivnega izžarevanja, utrpelga pred 16 leti, od julija lani do julija letos 40 oseb. Preko 20.000 oseb, ki so doživle atomske eksplozije, se še zdravi v tej bolnišnici, okrog 1000 pa jih je v zelo resnem stanju.

Obdukcija nekaterih nedavno preminulih žrtev atomske bombe je odkrila pri njih prvič obolenje polioencefaloma. Gre za mnogoterne tumorje, ki se širijo v kostnem mozgu.

»VISEČI« MOST NA SREBRNICI

Med zadnjimi poplavlami je nedavno hudournik poplavl in podkopal glavni most v Stragarih. Sredina mostu se je povesila za cela dva metra, vendar se ni polomila. Tako je most postal »viseči« tudi brez klenih vrvi in drugih specialnih konstrukcij.

Preko tega visokega mostu še hodijo pešci. Vsi »Fiki« so do nedavnega imeli ta privilegij, dokler jim ga oblasti niso odvzele.

PUSKA BREZ LOVCA UBILA DIVJO SVINJO

V nekaterih vaseh priprepoljske občine se je pojavilo krdelo divjih svinj, tako da so morali tamkajšnji kmetje po cele noči stražiti svoje njive in kuriti ognje. Svinje so se nato preselile drugim in kmetje so poklicali na pomoč okrog 30 lovcov iz okolice. Toda tudi sedaj je svinjarni uspešno prebiti se iz obroča in že naslednjo noč so uničevale posevke.

Lovca Ilijaz in Fejza Rovčanin sta se nato poslužila zvižaka. Iljaz je pritrčil na ograjo lovsko puško. Za petelca je privezal vrvice in jo razpel po celotni dolžini prehoda skozi ograjo. Oba lovca sta z drugo puško čakala v zasadi do 22 ure. Ko se je pojavilo na njivi krdelo divjih svinj, je eden izmed lovcov ustrelil iz puške. Spriču strela so se svinje razbežale, nekatere izmed njih pa so naštele na prehod v ograji, kjer je bila puška. Ena izmed njih je zadela v vrvice, puška se je sprožila in ubila svinjo, težko 50 kg.

SE VEDNO UMRL

Prvo okrajno sodišče na Dunsju je poslalo po pošti poziv neki priči. Pošta je poziv vrnila s pripombo »Naslovnik umrl«. Po pomoči je sodišče ponovno poslalo poziv isti osebi. Pošta je tudi to pismo vrnila s pripombo »Naslovnik je še vedno umrl«.

LETNI ODDIH NA KOLESU

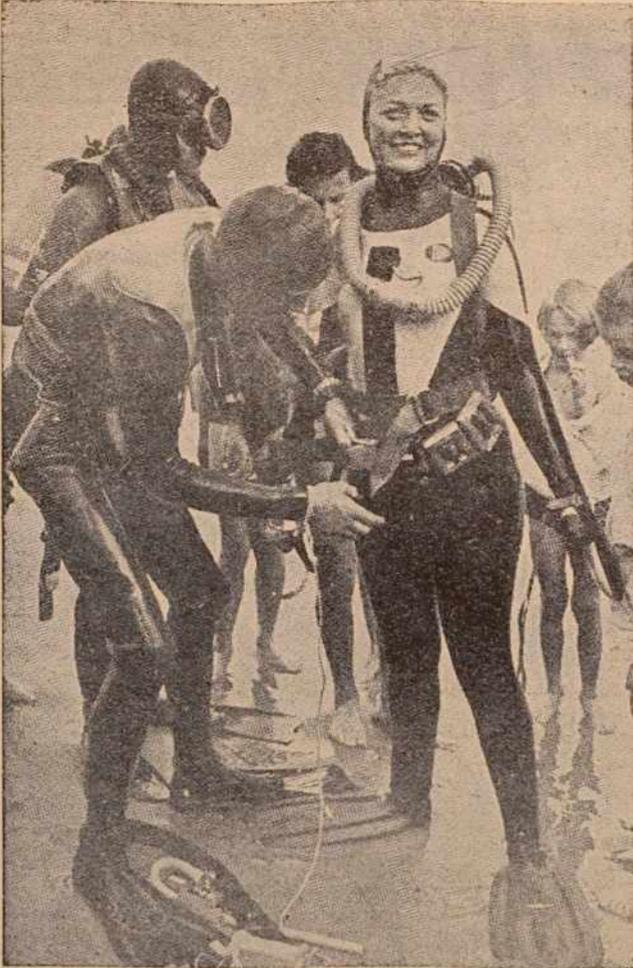
Miloje Milutinovič, uslužbenec gostinskega podjetja »Avala« v Kragujevcu, je letos že drugič prebil svoj letni oddih na kolesu. Med lanskim in letošnjim oddihom je ta spotačnik prijatelje, prevozil na svojem kolesu več tisoč kilometrov. Kolesarski klub »Radniškie« v Kragujevcu, čigar član je, ga je nagradilo z ročno uro. Lani je Milutinovič med dvajsetdnevni oddihom prevozil na kolesu 3000 km.

KRATKO IN JASNO

Pred nedavnimi so našli rokopis Marka Twaina iz časa, ko je bil še lokalni reporter. Glavni urednik ga je nemahlo opomnil, naj bo v svojem opisu dogodkov kratak. Mark Twain je to storil takole: »Sir Dwiglit Mangle je naredil samoubojstvo v klubu je tožil zaradi glavobola, vzal je whiskey, svoj plašč, svoj klobuk, odšel brez »bogom«, sedel v voz, potegnil iz žepa revolver in si vzel življenjski šampatični človek. Šofarje z vseh strani in vse, kar k temu spada.«

GIMNASTIKA PROTI SMRCANJU

Londonski zdravnik dr. Harwey Flack je iznašel zdravilo proti neugodnemu smrčanju: pacienti morajo vsak dan izvajati posebne vrste gimnastike z mišičnimi žestika in grla, ki jim jo on predpisuje. Rezultat: od 250 pacientov ga je zapustilo po dveh dneh strelodolbe 198, ostali pa so vztrajali še pet dni, nakar je tudi njih zmanjkalo iz ordinacije. Zdravnik je o njih izjavil, da niso vztrajali in da so »malodušniki«.

ZMANJKALO JI JE POGUMA — Stirintridesetletna Američanka Jane Baldaser, bivša manekena, je hotela pod vojo preplaviti Rokanski preliv. Njen poskus pa ni uspel. Po štirinurnem potapljanju je odstopila od svoje namere z izgovorom, češ da je morje preveč nemirno in da se ji je pokvaril aparat za dihanje. Poznavalci morskih globin pa menijo, da je lepi Jane naposled zmanjkalo poguma za ta precej držen podvig.

NA SLIKI: Jane Baldaser v popolni opremi pred neuspešnim štartom.

HELIKOPTERJI ODKRIVAJO DOMAČA LEŽIŠČA URANA

V zadnjih 12 letih so pri nas našli 28 uranovih rud in raziskali 35.132 kvadratnih kilometrov Jugoslavije in odkrili več kot 400 točk, kjer je povečana radioaktivnost in 22 nahajališč uranove rude, od tega 13 v Srbiji in Makedoniji. Samo lani so porabili za iskanje jedrskih surovin pri nas 2,3 milijarde dinarjev. Geologi so tudi ugotovili, da so naša perspektivna nahajališča uranove rude v Sloveniji (največ okoli Kranja), v severozahodni Srbiji (Mačva in Sumadija) ter v vzhodni Srbiji.

Prvo uranovo rudo so našli pri nas sredi leta 1948 v bližini Prokuplja. Se isto leto je bila ustanovljena prva geološko-rudarska skupina za raziskovanje rud. Takrat so izdelali naši strokovnjaki tudi prve domače Geigerjeve števce, ki pa so bili še težki (okrog 5 kg), medtem ko današnji tranzistorjski tehtajo samo 300 do 400 gramov. Najpomembnejša doslej odkrita nahajališča urana pri nas so v Stari planini jugovzhodno od Knjaževca, Iverak na Ceru, Mozdreja, Bukulja pri Arandjelovu, Gorenja vas med Skoljo Loko in Idrino ter nekatera druga. Za pridobivanje urana bodo uporabljali v prihodnje tudi oljne škrljavece v Idrini. Zdej v inštitutu za tehnologijo mineralnih surovin intenzivno proučujejo metodo, kako bi iz teh škrljavecev lahko pridobivali uran, saj jih imajo dovolj tudi v Raši, Kanizariici, Potravlju pri Sinju in drugod.

Geologi pa so odkrili pri nas tudi druge jedrske surovine, kot so beril in cirkonij ter torij, ki mu obetajo, da v bodočnosti postane najresnejši tekme uranu kot jedrskemu gorivu. Doslej odkrite rezerve uranove rude ocenjujejo v milijonih ton. Iz njih lahko pridobimo več tisoč ton urana. Prve domače uranove palice so izdelali konec leta 1958. Zdej je v po-

DRAMA V OBLAKIH

Prvi strelodov so izdelali po navodilu ameriškega učenjaka in državnika Benjamina Franklina l. 1760 v Philadelphiji v ZDA. Franklin je že osem let prej z znanim eksperimentom dokazal, da gre pri strelji za električni pojav. Letos slavi strelodov svojo dvestoletnico. Ko je pred 200 leti prvič udarila strela vanj in po železni poti »smuknila« v zemljo, ne da bi povzročila kakšno škodo, je bila Amerika navdušena, v Evropi pa so izdelali prvi strelodov l. 1782 v Južni Franciji.

Primeri smrti ali požara zaradi strele so zelo pogosti tako pri nas kot v drugih državah. Meteorologi so izračunali, da besni vsak dan nad celim svetom povprečno 45.000 neviht s strelo. V Sovjetski zvezi so lani zabeležili več kot 6000 požarov, ki jih je povzročila strela. Statistike ugotavljajo, koliko oseb ubije letno vsako leto strele. Nasprotno temu, kar so nekdo verjeli, niso pred strelo varna niti letala. Lani se je ponesrečilo pri Milanu štirimotorno letalo »Super-constellation«. Ko je bilo to letalo v višini 600 m, je pretrgal ozračje blisk, nakar je bilo silnati strahoviti tresek strele. Smrtno se je ponesrečilo 68 ljudi, med njimi 59 potnikov in devet članov posadke. Ostanki letala so našli v krogu nekaj kilometrov.

V starem veku so Grki in Rimljani verovali, da strela ne udara v lovca. Rimski cesar Tiberij je pred nevihto vedno imel na glavi lovčev venec. Stari narodi so vedeli tudi to, da strela rada udara v hrast,

Pred nedavnimi se je vrnil v vas Paulestre v Franciji po 37-letni odsotnosti Noel Espiot, ki je bil leta 1923 obsojen pred sodiščem v Nimmesu zaradi tatvine na osem let strogega zapora. V vasi je ostalo le malo ljudi, ki se ga še spominjajo, vendar so vsi, ki so preživeli burna desetletja odsotnosti svojega rojaka, trdno prepričani, da je bil nedolžno obsojen.

Potem, ko je preživel dve leti kot jetnik na otoku Re, so ga premestili v Cayenne. Ogrožen zaradi nečloveškega postopanja z jetniki v tej francoski koloniji izgnancev, je Espiot organiziral beg in nekega dne pobegnil s sedmimi drugimi kaznjenci. Begunci so se v prigi spustili vzdolj po vznožjih Orinoka in preden so prispeli v Venezuelo, so prebili nekaj mesecev med Indijanci, ki pred njimi še nikdar niso videli belih ljudi.

Venezuelske oblasti so takoj zaprle begunce, ki niso imeli dokumentov in zaprli so jih najprej v zapor v Guari, nato pa v zloglasno koncentracijsko taborišče diktatorja Gomoza. V tem taborišču, kjer je bilo interniranih več deset tisoč političnih zapornikov in kriminalcev, je bilo treba delati pod žgočim tropičnim soncem za prigriske hrane in nekaj požarkov vode dnevno. Ljudje so umirali v tisočih.

Ko je pretpel nekaj let tega pekla, je Espiot ponovno pobegnil. Po zaslugi nekega prijatelja je dobil lahne dokumente in zabel je novo življenje pod imenom Manuel Sanchez Izual se je galvanoplastika in lepo je zaslužil 8 tem, da je zlatil in srebril razne predmete.

Vendar so bila to leta civilne smrti, ker je Espiot ves čas živel pod tujim imenom in hrepenel, da bo nekega dne le videl svoje rodilne in vse svoje drage v daljnem rojstnem kraju. Zaman je bil kaznjenc iz Cayenne s pomočjo raznih posrednikov skušal dobiti dovoljenja od oblasti v Franciji, da bi se vrnil domov in da bi mu odpustili ostali del kazni. Njegovega primera niso mogli rešiti več kot 20 let.

Šel pred nedavnimi je predsednik francoske republike odobrila Espiota povratek v domovino in ga osvobodila kazni. Čeprav ima 62 let, sta Espiota pričakala v rojstni vasi obci in mati, ki še živi.

Zo prvi dnevi novega življenja bivšega kaznjenca so potekli v znamenju mraznih naporov, da bi se obnovil proces, na katerem je bil neopravičeno obsojen in da se dokaže njegova nedolžnost. Krajo, za katero so ga obsodili, je v resnici zagrevelo dekle, ki ga je ljubil in ki ga ni hotel izdati. Spriču kesanja je dekle mnogo pozneje priznalo oblastem svoj krivdo. Vendar kaže, da je ocenil državni tožilec to priznanje kot samobojstvo, tako da leži dosije kazenskega procesa Noela Espiota še dalje v prašnih sodnih arhivih v Nimmesu.

VOJNI ZLOČINEC - konzul v Honkongu

Poljsko vrhovno tožilstvo za odkrivanje hitlerjevskih zločinov je doslej objavilo 11 ton biltenov, ki vsebujejo dokazni material o hitlerjevskih zločinih v Poljski. V kartoteki komisije je registriranih okrog 12.000 zločinov. Doslej je Poljski izročeni, a tudi obsojeni, vsa o okrog 2000. V zadnjem času so jih, res, zaprli nekaj v Zahodni Nemčiji.

Dokumenti omenjene komisije govorijo tudi o zločincih, ki so na svobodi. Eden izmed njih je Heinz Rheinfahrt, bivši SS-gruppenführer. Rheinfahrt je po nalogu Himmlerja prvi prispel s svojim policijskim oddelkom iz Poznanja, da bi sodeloval pri zadrževanju Varšavskega upora. Pod njegovim neposrednim poveljstvom so bili izvršeni v predmestju Vola množični pokolji. Po bolnišnicah so pobili zdravnike in bolnišnične osebe. Danes je Rheinfahrt župan v Westerlandu, na otoku Solt, v Zahodni Nemčiji.

Otto Bräutigam, sedaj konzul Federativne Republike Nemčije v Honkongu, je odgovoren za deportacijo nekajstotisočev Židov, od tega za okrog 110.000 iz Romunije.

V Zahodni Nemčiji je svobodno živita hitlerjevski višji oficir Zispus in komandant Varšavskega geta Fuchs. Prvi je danes šef policije v Hannoveru, drugi pa (prav tako kot med vojno) njegov namestnik.

V Zahodni Nemčiji so naposled le aretirali tudi vojnege šefa »Centrale za izseljevanje« v Lodzu, kasnejšega Eichmanovega namestnika, Hermana Krumeja. Ta je, med drugim, neposredno ukazal, naj se zadržijo v plinski celici v taborišču Hilmen 82 otrok iz vasi Lidice v CSR. Zanj dne so aretirali tudi Konrada Fiebiga, pod čigar poveljstvom so pripadniki esesovskih enot postreljali okrog 100.000 Židov, prav tako pa še bivšega šefa Gestapa Wilhelma Koppeja, ki je živel pod tujim imenom kot ugledna osebnost v Bonnu.

MORSKA JEZERA

Med razvojem zemljine skorje so nastajale razne spremembe. Ob tej prilagoditvi je nastalo več reliktnih morskih jezer, v katerih je slana morska in sladka voda z odgovarjajočimi vrstami živalskega sveta. Vse to kaže, da so bila ta jezera nekoli sestavni deli morskih zalivov, v katerih se med časom začele izlivali manjše reke.

Voda teh rek je nosila v te zalive raznovrsten material, kot je pesek, gramoz, vejevje in drugo in jih tako zaprla in oddvojila od ostalih delov morja. Takšna jezera so, na primer: Mogilnoje Jezero in jezero Slavjansk v Sovjetski zvezi, dalje Maclerjsko jezero na Švedskem, ta ka jezera, pa so tudi v Aziji.

V določeni delih teh jezer živijo morske, v drugih sladkovodne vrste živali; potem ko so se navadile na kemični sestav vode in temperature, ki v njih vlada. Sladkovodni organizmi živijo v gornjih slojih vode teh jezer, kjer se je razvilo veliko število majhnih rakov. V večjih globinah, kjer se je raztopila velika količina raznih mineralnih soli, živijo predstavniki morske favne. Med njimi so razne rakitine, plaščarji in neka vrsta morske zvezde.

NEVSAKDANJI RIBOLOV

Najbolj neobčujen ribolov v naši državi je vsakogar ta na izviru med rekama Gradac in Baljak. Na samem izviru postavijo ribiči velike košare in čakajo, da se napolnijo z ribami. Mem tem časom kvartajo. Ko mine pol ure, so košare polne sladkovodnih rib. Prilovalci menijo, da je ta izvir manjši prepad, kjer ponkajo reka Cetina, zato je v njem mnogo rib.